ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5689 | 6/19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1904 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ | 10 ՇԱԲԱՆ 1322 | ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5689

درعلیه ده غلطه ده ﴿ آره‌ولق ﴾ غزته سی اداره خانه سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամամճեօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղր
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատան:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ՆԻՍՏԷՆ ԱՌԱՋ

Արմաշի խնամակալութիւնը վաղը ի նիստ կը գումարի, վանքին վանահայութեան խնդիրը վերջնականապէս կարգադրելու համար, ինչպէս կը ծանուցանեն թերթերը։ Կ'երեւայ թէ այդ խնդիրը իր նախնական վիճակէն ելած է, եւ բոլորովին նոր ձեւ մը առացած։ Առաջ՝ վանքը կը վարէր միակ եկեղեցական մը որ թէ՛ վանահայրի փոխանորդ էր հոն, — բուն վանահայրը Պոլսոյ Պատրիարքն է արդէն, — եւ թէ՛ Դպրեվանքին վերատեսուչ։ Հիմա սակայն, մտադրութիւն կայ կ'ըսեն, երկու պաշտօնները բաժնելու, եւ մէկ կողմէ փորձ ու տարեց եկեղեցական մը վանահայրի փոխանորդ կարգելով, միւս՝ կողմէ ալ Դպրեվանքի վերատեսչութեան պաշտօնը յանձնելու մէկ կամ աւելի Արմաշականներու, որոնց անունները իսկ հրապարակուեցան։

Թէ ո՛րչափ խելացի կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ ասիկա, յայտնի չէ տակաւին, քանի որ խնդրին լուծման տեսակէտով այնքան մեծ կարեւորութիւն չունի այդ պաշտօնին բաժանումը։ Կարեւորը՝ ընտրուելիք անձերն են, քանի որ բաժանման կէտէն աւելի անոնց անձնական յատկութիւններն ու ըմբռնումները խնդրոյ առարկայ պիտի դառնան ընտրութեան մը պարագային։ Մէկէ աւել երկու եկեղեցական՝ միակ վանքի մը գլուխը, երբեք անպատեհ չի կրնար ըլլալ, երբ երկուքին ձեռնհասութեան սահմանները ճշդուին նախապէս, եւ ճշդուին ա՛յնքան որոշ կերպով մը որ ապագային՝ ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը կարենան սանձազերծութիւններ փորձել իրարու իրաւասութեան սահմաններէն ներս։ Բայց եթէ այդ պաշտօններուն յատկացուելիք եկեղեցականներէն մէկը կամ միւսը անյարմար ըլլայ կա՛մ իր կարողութեամբ եւ կա՛մ ըմբռնումներով, անա այն ատեն խնդիրը կը կնճռոտի, եւ կրնայ անախորժ հետեւանքներ ունենալ Դպրեվանքին բարգաւաճման ու բարձրացման տեսակէտով։

Կարեւորը՝ ինչպէս կը տեսնուի, քանի՛ հոգի ընտրուիլը չէ, այլ ընտրուելիքը կամ ընտրուելիքները։ Մինչեւ հիմա՝ արդէն իսկ քանի մը անուններ դրուեցան մէջտեղ, բայց այս ու այն կողմէն հրապարակուած դիտողութիւններէ դժուար չէ հետեւցնել թէ իբր թիկնածու ներկայացուած եկեղեցականներէ ոմանք յարմարութիւն չպիտի ունենան Արմաշի մէջ։ Զնաւոնք նաեւ սա կարեւոր կէտը թէ մեր հին եկեղեցականութեան ամէնէն մեծ հատուածը, այսինքն ա՛ն որուն անդամները հաւանականագոյն ընտրելիներ կը նկատուին, ոգւով եւ համոզումներով Արմաշականներուն բոլորովին հակառակ գծի մը վրայ կը գտնուին, ինչ որ տարակուսելի կը դարձնէ իրենց ընտրութիւնը, զի ձեռնհաս մարմինները փափաք չունին վէճերու եւ հակառակութեանց, ինչպէս նաեւ հակազդեցութեանց ասպարէզ մը դարձնել Արմաշի վանքը, հոն զրկելով ա՛յն տեսակ եկեղեցականներ, որոնց սկզբունքները եւ ըմբռնումները Արմաշի դաստիարակներուն ըմբռնումներուն հակառակ են։

Խնամակալութեան գործը այս պատճառաւ մանաւանդ չատ փափուկ կը դառնայ, եթէ երբեք ստոյգ է որ կը փափաքի անպատճառ բաժնել փոխ-վանահայութեան ու Դպրեվանքի վերատեսչութեան պաշտօնները եւ առաջինին համար տարեց եկեղեցական մը յատկացնել։ Մենք առաջին օրէն՝ այս խնդրին վրայ խօսելով՝ փափաք յայտնեցինք որ փոխ-վանահայրութեան պաշտօնը յանձնուի Դուրեան Սրբազանի անմիջապէս մօտը գտնուող եւ տարիներէ ի վեր վանքին մէջ մնացած, հետեւաբար փորձուած Արմաշականներու։ Դուրեան Սրբազանն ալ կարծեկից կ'երեւար մեզի, քանի որ այդ առթիւ թերթերը ծանուցեցին թէ իր թիկնածուները կը նկատուին Հ. Թորգոմ եւ Հ. Մեսրոպ վարդապետները, երկուքն ալ Արմաշի մէջ մնացած, երկուքն ալ փորձառու եւ տեղեակ իրենց Սրբազան դաստիարակին վարելու եղանակներուն։

Ընդունինք որ ամէնէն խելացի կարգադրութիւնն ասիկա պիտի ըլլայ։ Ըսած ենք արդէն որ Արմաշ՝ բառին բուն իմաստով վանք մը չէ, հետեւաբար՝ անհրաժեշտ պէտք չունի առանձին փոխվանահայրի։ Սրբազան Պատրիարքին ազդեցութիւնը՝ հեռուէն կրնայ այդ պաշտօնին պէտքը չթողուլ, եւ նոյնքան կարեւոր հարցեր ծագած միջոցներուն հարկ եղած կարգադրութիւնը թելադրել։ Արմաշի համար ամէնէն աւելի պէտք եղածը Դպրեվանքի վերատեսուչ մըն է, պաշտօն մը՝ որուն աւելի Արմաշականները պիտի յարմարին քան միւս տարբեր եկեղեցականները։ Առաւել ըսել չենք ուզեր թէ այս վերջիններուն մէջ Դպրեվանքին վերատեսուչ ըլլալու չափ հմուտ եկեղեցականներ չեն գտնուիր, բայց վերջապէս խոստովանինք թէ անոնցմէ ո՛չ մէկը երբեք պիտի կրնայ յարմարիլ ու չարունակել աւանդութեան այն դրութիւնը, որուն հիմերը դրած են Օրմանեան եւ Դուրեան Սրբազանները, եւ որուն արդիւնքներն են այս օրուան Արմաշականները։ Արմաշի բարոյական չէնքին հիմն է այդ դրութիւնը եւ երբ հիմը քանդուի, բնականաբար անոր վրայ բարձրացած չէնքն ալ կանգուն չի մնար։

ՍՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԾԱԽՈՒ ՉՈՒՐՋԱՌ

Շուկային ալոր-մալոր կամարներէն մէկուն տակ, ուր սեպտեմբերի տժգոյն արեւին ճառագայթները հազիւ կը թափանցէին՝ քովընտի աղօտ պատուհանիկներէն մաղուելով, վաճառատուն մը մէջ կը հանդիպիմ Տնտեսական Խորհուրդի քարտուղարին ու Պատրիարքարանի բարապանի մը որոնք խաչոր ծրար մը խնամով քակելու զբաղած են։ Ու կը հետաքրքրուիմ տեսնելու պարունակութիւնը որ դանդաղօրէն կը պարզուի, կը տարածուի, վաճառատան այդ մասին յատկացուած փոքրիկ բաժանմունքը նեղ գտնելով իր ծաւալին։ Բայց արդէն իսկ ցուցադրած է ինքզինքը, իր մասնիկ բացուածքովը. չուրջառ մըն է, քիչ չատ արժէքաւոր, որուն վրայ գտնուած ոսկեթել բանուածքները ու արծաթեայ բարկ խաչէն աւելի հնութիւնը աչքի կը զարնէ եւ յարգ մը կուտայ անոր, — «յարգ» բառին առեւտրական իմաստովը բնականաբար, քանի որ միւս յարգը՝ կրօնականը՝ մէկ կողմ դրած էր այդ վայրկեանին։

Երկու բառով կը տեղեկանամ իրողութեան։ Հեռաւոր գաւառի մը գիւղական աղքատիկ մէկ եկեղեցիին կը պատկանէր այդ չուրջառը զոր Պատրիարքարան ղրկած էին՝ յարմար գինով մը վաճառելու խնդրանքով, արդիւնքը յատկացնելու համար եկեղեցիին նորոգութեանը կամ ասոր մօտ նիւթական պէտքի մը։ Եւ հիմայ, Շուկայ հանուած էր, հնութեանց քանի մը ծանօթ վաճառականներու ցոյց տրուելու համար. հոն՝ ուր հանդիպեցայ այդ նուիրական առարկային՝ կարծիքը առնելու եկած էին պատուական անձի մը որ անխնայ չէզաւ մը յայտնեց իր գնահատումը, աւելցնելով թէ ո՛ւր պէտք էր դիմել՝ ինքը գնող չըլլալով, այլ հասկցող մը միայն։

Խօսակցութիւնը կը չարունակուէր ու չուրջառը կը մնար տարածուած՝ աղօտ լոյսի մը մէջ, ափսոսելով իր բաց կապոյտ գոյնը մեր աչքերուն, իր մաշած ծալքերը, իր ճմրթկած ծալքերը։ Գեղին ծերունի տէրտէրը գործածած էր զայն երկար տարիներ, յետոյ իր յաջորդը՝ նորընծան, ա՛ս ալ իր կարգին թերեւս ծերացած հիմա։ Հարսնիքներու, մկրտութիւններու, թաղումներու գտնուած էր անիկայ, միչտ եկեղեցականի մը ուսերուն վրայ փառաւորուած, քղանցքներէն պզտիկ տէրտէրուկներ բռնած, որպէսզի գետինը չի քսուի, փոչի կամ ցեխ չըլլայ։ Օրին մէկն ալ, գեղին ջոջերը մտածեր էին որ այդ չուրջառը աւելի օգտակար պիտի ընծայէր իրենց եկեղեցիին՝ ծախուելով, քան պահարանին անկիւնը մնալով։ Եւ հիմայ, լոյսերէւ ու չքեղ ծաղկի մը պէս որ իր թաղերէն ու ջերմոցէն բռնուած՝ ծաղկավաճառի մը խանութը կը փոխադրուի, ծախուելու համար, — փոյթ չէ թէ քանի մը ժամուան զարդը պիտի ըլլայ պարտասուի մը մէկ անկիւնը գետնուած տրհնատականօրէն ու յետոյ անպէտ բանի մը պէս նետուի, — այս խեղճ նախկին չուրջառն ալ վերջ ի վերջոյ պիտի երթար իյնար antiquaireի մը խանութը, անկէ ալ գուցէ զբօսաչրջիկի մը հնութեանց հաւաքածոյին մէջ զետեղուելու համար։

Բարապանը ամփոփած, կապած էր արդէն ծրարը եւ միչտ Տնտեսական Խորհուրդի քարտուղարին առաջնորդութեամբ՝ չեմ գիտեր ո՛ր վաճառատան կ'ուղղուէին, ուր պիտի վճռուէր չուրջառին բաղդը։

Առանց ծայրայեղ բարեպաշտութիւն մը ծախել ուզելու, — ինչ որ կարգ մը գրողներու յատուկն է, — կը խոստովանիմ թէ որոշ ճմլում ունեցայ այն վաղեմի երեւոյթէն որուն հանդիսատես եղած էի, եւ աչքերս ակամայ հետեւեցան՝ չուանի կապուածքներով կապուած ու արագօրէն փոխադրուող այդ ծրարին որ մանեակներու աղմուկին ու երթեւեկողներու ժխորին մէջ կ'անհետանար, հեռացող դրգալի էակի մը կամ սիրելի առարկայի մը պատուհասութիւնը թողլով վրաս։

Կիներ կան որոնք իրենց ադամանդները ձեռքէ կը հանեն՝ երբ ձախորդութեան մը հանդիպին. բանաստեղծներ՝ որոնք իրենց մատենադարանը bouquinisteին կը թողուն քանի մը ոսկիի փոխարէն. մէկը իր երիտասարդութեան ու գեղեցկութեան փայլուն տարիները ապրած է իր ադամանդներուն հետ, միւսը աստուածաբանութեան երկար գիչերներ անցուցած է իր մատենադարանին հետ. եւ երկուքն ալ ցաւով կը բաժնուին անոնցմէ։ Բայց գէթ, գոհարեղէնները ուրիչ հարուստ կնոջ մը կուրծքը պիտի երթան զարդարել ու գիրքերը՝ ուրիչ բանաստեղծներու գրասեղանին վրայ հանգչիլ։ Նորէն իրենց տարրին մէջ պիտի մնան։ Չուրջառը, սակայն, իր ճամբէն պիտի չեղի, պիտի այլասերի, կորսնցնելով իր նուիրականութի՛ւնն ալ, իր հմա՛յքն ալ։

Միտքս մեղադրել չէ ո՛չ գեղջկական եկեղեցին որ աղքատ է ու դրամի պէտք ունի, ո՛չ ալ Տնտեսական Խորհուրդը որ իր պարտքը կը կատարէ օրինաւորութեան սահմանին մէջ։ Եւ սակայն choquant բան մը ունէր իր մէջ՝ այս լուիկ կերպով կատարուող աճուրդը, այդ խնկաբոյր չուրջառին ծախու հանուիլը։

Ու կը մտածէի որ, եթէ պարզ հրապարակագրի մը տեղ՝ որ այս քանի մը տողերը գրելէ աւելի բան մը չի կրնար ընել, որչափ ալ խորունկ ըլլայ իր կրած ազդուութիւնը, եթէ կրօնասէր ու վեհանձն հարուստի մը վիճակէր այս դիպուածական հանդիպումը «ծախու չուրջառ»ին, թերեւս ներշնչում մը կ'ունենար զայն վերադարձնելու իր աղքատիկ եկեղեցիին, համեստ գումարով մը միայն։

Ցուցածի միջոցաւ պատմուածքս մը կրնա՞յ տալ այդ ներշնչումը եւ արդարացնել տասնեակ բարեբեր արդիւնք մը։

(Մասիս) Տ. Ա.

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՍՂԵՐԴԻ ԳՈՐԾԵՐ

Ընդհանրապէս Գաւառ. այս կամ այն վիճակը եղող ամէն Առաջնորդի կամ Տեղապահի առաջին եւ գլխաւոր — թէպէտ էն աղակալի — գործն եղած է վերակազմել՝ ընտրել գաւառական Վարչական Ժողովները, որոնք սովորաբար կա՛մ կազմալուծուած կ'ըլլային եւ կամ արդէն գոյութիւն չունէին իրմէ առաջ. ատ բայարձակ պատճառաւ որ այն վիճակը տարիներով լքուած՝ անհովիւ մնացած էր, կա՛մ նախորդ Առաջնորդին ձգել հեռանալէն առաջ արդէն ամէն ժողով ինք իր մէջ կազմալուծուած կ'ըլլար իրերու անխուսափելի հետեւանքով։ Բացատրենք. ամէն նորընտիր Առաջնորդ կամ Տեղապահ իր պաշտօնատեղին ժամանելուն պէս սաւղ միջոցի մը մէջ թէեւ կը յաջողի ընտրել իրեն պէտք եղած ժողովները, որոնց օգնութեամբ ղեկավարելու համար թեմականներուն կրթական եւ եկեղեցական գործերը, բայց ժամանակ — այն ալ յաճախ կարճ ժամանակ մը — անցնելէ յետոյ ժողովականներուն չահախնդրական, կուսակցական եւ այլ գաղտնի նկատումները երեւան կ'ելլեն, որով ամէն մարդ մէկ կողմ կը քաշուի։ Այնուհետեւ հաշուառու, հաշուառու ո՛չ օք կը մնայ մէջտեղ եւ գործերը իրենց բնական ընթացքին կը հետեւին տարիներով։

Այս հակիրճ տեսութենէն յետոյ կը փութանք ամփոփել տեղւոյս Առաջնորդական Ժողովներու կողմնակերպական վիճակը, որ ինքնին հետաքրքրական է։

Աւելի ճիշդ վեց տարի առաջ էր երբ Տ. Փաւէն Վ. իբր Առաջն. Տեղապահ Սղերդ գալով կը վերակազմէ տեղիս Ժողովները, օրէնքի սահմաններուն մէջ։ Այս առաջին յաջող ընտրութեամբ թէեւ քաղաքիս էն յայտնի ազգայինները անդամ կը չահին Գաւառական Ժողովի մէջ, բայց ասոնք ընդհանրապէս յարատեւութեան ոգիէ եւ պաշտօնի կատարելու գիտակցութենէ զուրկ ըլլալով՝ ընդհաւպ կը ցրուին։ Երկու տարի յետոյ, նախկին Ժողովներուն օրինական կազմակերպութեան ձեռնարկ մը կ'ըլլայ, բայց դարձեալ չի յաջողիր, եւ Առաջնորդն էր որ ճգնաւորական միակեցութեամբ կը վարէր Սղերդի գործերը մինչեւ ասկէ 15 ամիս առաջ, երբ յանկարծ մէջտեղ կ'ելլեն Մաւխթորական հաշիւներու խնդիրը եւ Ն. Գերապատուութեան Ալթալը կողմերը օդափոխութեան երթալու տարաձայնութիւնը՝ մեծ փոփոխութիւն մտցնելով իրաց կացութեան մէջ։

Որ մէկ ալ կը նկատենք որ քանի մը արհեստաւոր, բրուտ եւ ասոնց պէս բոլորովին ազէտ էակներէ բաղկացեալ մարմին մը գոյութիւն առած է խրատուելակի մը հանգամանքով եւ Քաղաքական Ժողովի անուան տակ, որ առածին՝ ըստ ծիրին պէս «յօնքը շտկելու աչխատած միջոցին աչքն ալ մէկտեղ կը հանէր»։

Թեմական այս խառնչփոթ գործերու երեսէն, բնականաբար, ժողովուրդը կը զզուռնայ, եկեղեցիի բակին մէջ պառչատեքներ տեղի կ'ունենան։ Իրերու այս վիճակին հանդէպ Քաղաքական Ժողովէն մաս մը հազիւ անդրադառնալով վերջ Նուպէս պաշտօնէ կը հրաժարի, անդի ատոր իրմէ ոչ նուազ կուսակցական խմբակի մը, որ չէզոքի մը դիմակին տակ, հրաժարեալ ժողովականներուն կ'առաջարկէ վերստանձնել իրենց պաշտօնը. ապա երկու հակընդդէմ կուսակցութեանց մէջ հաշտութիւն գոյացնելու կ'աչխատի։ Իր այս երկրորդ նպատակին մէջ, սակայն, կը յաջողի իբր ժողովական նախորդներուն տեղը գրաւել։ Հաշտութիւնը կը կատարուի Առաջնորդարանի մէջ Ս. Խաչի, Աւետարանի վրայ՝ երկու կողմէն փոխադարձ հաւատարմական երդումներով եւ ամէն պարագայի մէջ իրարու ձեռնտու գտնուելու խոստումներով։ Մեր նորակազմ Քաղաքական Ժողովը թէեւ սաստ հեղինակութիւն մը չահած եղաւ յոյս ժողովրդեան մէկ մասին եւ մինչեւ այսօր պաշտօնի վրայ կը մնայ, բայց աղահովապէս մաւխթորական խնդիրը դեռ չվերջացած, վա՜յ կամ անտարբեր ինքն ալ պիտի կազմալուծուի։ Այսօր իսկ անդամներուն մեծամասնութիւնը վերջնապէս հրաժարելու տրամադրութեան մէջ է։

Հիմա պարզենք մաւխթորներուն հաշուական խնդիրը, որ այդ չնորհալի մարդոց եւ մեզի ծանօթ ժողովական ադաներուն չահատակութեանց մէկ պատկերին ուրուագիծն է իր անպաճոյճ հանգամանքով։

Աւելի քան տասնվեց ամիս առաջ տեղական բարեխնամ կառավարութիւնը, Սղերդի ամբողջ հասարակութեանց յետնեալ աւերքներուն քանակութիւնը առաւելագոյն ուզելով՝ Մահմետական եւ ոչ-Մահմետական բոլոր ազգաց հին ու նոր մաւխթորներուն հաշիւները կը պահանջէ։ Ազգ. Առաջնորդարան հասած պաշտօնագրին համեմատ՝ հարկ էր կազմել չէզոք, բարեխիղճ եւ հաշուագէտ անձերէ կամ անհատներէ Յանձնաժողով մը որ կառավարական մէկ պաշտօնեային հետ պիտի քննէր, ճշդէր տասնեակ տարուան բոլոր հայ մաւխթորներուն հաշիւները։

Այն ատեն քանի մը էսնաֆներ կուգան կ'երթան, հանրագրութիւն մը կը պատրաստեն, եւ Առաջնորդարան կը մատուցանեն, խնդրելով որ մաւխթորներուն հաշիւները քննելու համար անմիջապէս Յանձնաժողով մը կազմուի։

Բնիկ Յանձնաժողովը կը գումարուի, մաւխթորներն ալ կը կանչուին ու հաշուեքննութեան կը ձեռնարկուի, բայց առաջին առնուէն իսկ աններդաշնակութիւնը ծայր կուտայ երկու հակընդդէմ կուսակցութեանց մէջ։ Պոռչտուք, հայհոյանք, մաւխթորներն իրենց տետրակներն հաւաքելով կ'առնեն կը քալեն եւ նիստը կը փակուի։ Նոյնը կը պատահի երկրորդ եւ երրորդ նիստերուն ալ։

Հասկ ուրեմն, մաւխթորներուն վերջնապէս բացակայելովը Բնիկ Յանձնաժողովը, առձեռն ունեցած մարդահամարի տոմարին եւ մաւխթորներուն իրարու փոխանցած հաշուետետրերու վրայ կը սկսի քննել հաշիւները։ Երեք չորս ամիսէն Յանձնաժողովը հազիւ իր գործը կ'աւարտէ եւ կնքելով հաշուեթուղթերը, երկու օրինակ, կը յանձնէ մէկը Առաջնորդարան եւ միւսը՝ Իտարէի ժողովին, ի պէտս ու պատշաճ տնօրինութեան։

Ուստի, Իտարէի ժողովին մէջ, մեր Առաջնորդին եւ ժողովականաց մասնաւոր հոգածութեամբ՝ անմիջապէս կը քննուին մատուցուած հաշիւները, եւ ասոնց համեմատ, մաւխթորները ի ներկայութեան կը դատուին եւ կը դատապարտուին վճարելու իրենց խարած 13,800 ղրուշը, օրինական տոկոսներով հանդերձ։

Մաւխթորները տեղին անդին կ'իյնան, եւ կէս մը կ'ապահովեն հաշիւներուն վերաքննութիւնը։ Վերջապէս մաւխթորներու յայտնի կուսակիցները փոխադարձ զիջումներով հաշտութիւնը կը կնքեն Առաջնորդարանին մէջ, արգիլելով միանգամայն ազգովին վերաքննել հաշիւները եւ կարգադրել։

Հա՛րկ է ըսել թէ մաւխթորներուն ժամանակին ցոյց տուած հաշիւներն այս երկրորդ քննութեամբ գրեթէ ճիշդ գտնելով՝ Առաջնորդարանն անպարտ հռչակած է զիրենք։ Մինչ այս մինչ այն, կառավարութիւնն ամիսներ առաջ արդէն սկսած է գործադրել Իտարէի ժողովին դատավճռով որոշուած արտադրութիւնները, ըստ օրինի, մաւխթորներուն երաչխաւորներէն կամ զանոնք ընտրող անհատներէն պահանջելով ու գանձելով խարուած դրամը։

Մաւխթորները ի նպաստ Առաջնորդարանի այս վարմունքէն ժողովուրդը վերջին ծայր զզուած, դառնացած սկսած է տակաւ ածանել իր Եկեղեցիէն։

Ասոր հետեւանքով, 140 ընտանիք իրենց մերձաւոր պարագաներով որոշած են անջատուիլ Մայրենի Եկեղեցիէն եւ դիմել Հռոմէականութեան։ Հանրագրով մըն ալ Ազգ. Պատրիարքարան դիմած եւ անմիջական տնօրինութիւն մը խնդրած են։

Սղերդ ԹՂԹԱԿԻՑ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եէն-Թայի ճակատամարտը. — Ռուսերուն նահանջը. — Ճաբոններուն յաջողութիւնը. — Քուրոբաթքինի զօրավարին ծանօթ յայտարարութիւնը։

Բարիզ, 15 հոկտ. — Թան հեռագրականը կը հրատարակէ. — «Քուրոբաթքին զօրավարին հեռագիրը զոր վերջին ժամուն հրատարակեցինք, եւ որ երէկ իրիկուան խիստ բուռն յուզում առաջ բերաւ, առաւօտուան հեռագիրներէն աւելի բան մը չէր ծանուցաներ մեզի։ Ռուսական բանակին աջ թեւը, տեղի տալու ճարահատական ճնչումին. չրջաբերկ չարժում մը պաշտօնելիքին տակ, ռուսական աջ թեւը նահանջեց եւ քաշուեցաւ Շա-Հոյի աջ եզերքը՝ Շա-Հօ-Բաւի հիւսիսային կողմը։ Այդ չարժումին ատեն հետեւակներու կիսաբրամին մը մեծամեծ կորուստներու ենթարկուելով, Ճաբոններուն ձեռքը թողուց թնդանօթները, որոնց պաշտպանութիւնը իրեն յանձնուած էր։ Այդ է պատճառը հանրութեան եւ հրապարակագիրներու ոգեւորութեանը։ Անչուչտ հոկտ. 13ի օրը յաղթութիւն մը չէ ռուսական բանակին համար։ Միեւնոյն ժամուն նուազ յաղթութիւն մըն է այն պարագան, որով Քուրոբաթքինի զօրավարին ձախ թեւը, Պէնսիքուի մօտերը, լաւ դիրքի մը մէջ կ'երեւար։ Հարկադրուած է թողուլ այն ժայռուտ բլուրները, ուր յաջողած էր հաստատուիլ։ Այսու հանդերձ պէտք չէ չափազանցել ո՛չ յաղթութիւնները եւ ոչ ալ ձախողութիւնները։ Հոկտ. 13ի օրը ռուսական պարտութիւն մը չէ, այլ ձախողուած մը։ Մինչեւ որ բացարձակապէս հակառակը հաստատուի, կարելի է կարծել թէ ռուսական զինուորներուն զանազան մասերը միացած են եւ տակաւին կը կազմեն ամբողջութիւն մը՝ Քուրոբաթքինի զօրավարին հրամանատարութեանը տակ։ Շա-Հոյի անցքը ազատեց աջ թեւը՝ չրջապատուելէ եւ ջախջախուելէ. յուսալի է որ ձախ թեւն ալ նոյն եղանակով ետ պիտի քաշուի եւ թէ ռուսական բանակին ընդհանուր հրամանատարը քանի մը քիլոմէթր դէպ ի հիւսիս պիտի համախմբէ իր բանակը՝ նորէն յարձակողականի ձեռնարկելու համար։ Մինչեւ հիմա բան մը չկայ հաստատող թէ ճակատամարտը աւարտած

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (61)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՆՕՏԱՐԻՆ ԴՂԵԱԿԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՑԱՂԹԱԿԱՆ ՍԷՐԸ

Դ.

ՄԱՀԸ ՄՕՏԷՆ Կ'ԱՆՑՆԻ

Հանրի սրտնեղութեան չարժում մը ըրաւ։ Աչքերը խոնարհեցան տիկին տը Բերնուէի վրայ, անդին ասդին, անձրեւի կաթիլներուն տակ, որոնք կը խորէին ծառերու տերեւներուն տակ մաղուելով։

— Սպասեցէք, ըսաւ Հանրի յանկարծ։

— Պիտի կրնանք ներս մտնել։ Տիկին կրնա՞ք քալել։

Կամսուհին ոտքի ելաւ, բայց չկրցաւ կանգուն մնալ, ու նորէն վար ինկաւ, հեծեծելով։

Կիւլօն բուռն անձկութեան մը մատնուած էր, բայց իր վարանումը երկար չտեւեց։

Վրայէն հանեց անձրեւանոցը եւ նոյն ատեն խարխափելով հարցնելով Իվոնի, անով ծածկեց կամսուհին, Նօտարին աղջկան օգնութեամբ։ Յետոյ վար ծռելով, մեղմօրէն վեր առաւ հիւանդը, իր կարող ուսերուն վրայ դրաւ զայն, ու ճամբան ցոյց տալով երկու կիներուն, ըսաւ.

— Եկէք, պիտի կրնանք ներս մտնել։ Կնիքին խորտակման պատասխանատուութիւնը կը ստանձնեմ։

Աքացի հարուածով մը, Հանրի տապալեց իրեն առջեւ ելած առաջին պատնէշը եւ ծառերու ճիւղերուն տակէն սկսաւ յառաջանալ, որոնք անձրեւին ջուրը վար կը մաղէին։

Այսպէս կնքուած դուռը հասան։ Հէրքիւլեան ուժ մը պէտք է ունենար Հանրի, որպէս զի չկքէր իր կրած ծանր բեռին տակ։ Երիտասարդ նուագը ունէր այդ ուժը։

Տիկին տը Բերնուէրն, իր հիւանդութենէն ու կրած յուզումներէն ընկճուած, կորովի Հանրիի ուսերուն վրայ նուաղած էր։ Մարմնոյն անդամներուն անչարժութեան պատճառաւ՝ ծանրութիւնը աւելցած էր։

— Բանալին ինծի կուտա՞ք, հարցուց Հանրի, խօսքը Իվոնի ուղղելով, որ առակուէն կը վարանէր անհրաժեշտ պէտքի մը առջեւ, ինչ որ արդարացումէ աւելի բան մը՝ օրէ՛նք մըն էր։

Ֆանթիզ իր սիրուհիէն աւելի քաջասիրտ եղաւ։ Բանալին իր գրպանն էր, երկար ու ծանր բանալի մը՝ երկաթէ, ասոնց նմանները գիւղերուն մէջ կը տեսնուին։

— Աւելի դէչ, գոչեց Ֆանթիզ։ Թո՛ղ չըսուի թէ այս կարմիր կնիքը արգիլք եղաւ պարկեչտ կնոջ մը՝ իր տանը մըտնելու։ Ուստի կը բանամ դուռը։

Ու ըսածին պէս ալ ըրաւ. բանալին ճռնչեց ժանգոտած փականքին մէջ, որ ութը ամիսէ ի վեր անգործածելի մնացած էր։ Զօրաւոր ճնչումով մը բացուեցաւ։ Ծեղքին վրայ հաստատուած կնքապատ թուղթը պատռեցաւ, ու դրան մէկ թեւը դարձաւ իր ծխնիներուն վրայ, անտանելի այցելուներուն ճամբայ տալով։

Այս միջոցին հովը բերաւ առաջին հնչիւնը Էթոալի զանգակատան ժամացոյցին, որ եօթը կը զարնէր։ Ու այդ հնչիւնը ողբագին եղաւ մահազանգի մը պէս։

Կիւլօն, իր բազուկներուն մէջ կրելով նուաղած կամսուհին, Ֆանթիի եւ Իվոնի ետեւէն ներս խուժեցաւ, անբնակ տան մէջ։

Փոթորիկը մթագնած էր երկինքը ու թանձր խաւար մը կը տիրէր ամէն կողմ։ Տան մէջ ալ թանձր մութ մը կար, եւ ո՛չ մէկուն մտքէն անցած էր լոյս մը ճարել։ Բարեբախտաբար, մոմ կտոր մը գտան խոհանոցին մէջ, որով կրցին մինչեւ կամսուհիին սենեակը ելլել։

Խեղճ սենեակ, հիմա թափուր ու անզարդ։ Խորը, պատին կրթնած էր մեծ մահճակալ մը, անկողնի կազմածներով։ Բայց ո՛չ վերմակ կար, եւ ո՛չ ալ սաւան։

Աւելնա նոր վիչտ մը պատճառեց Իվոնի եւ բացագանչութիւն մը առաջ բերաւ անոր չրթունքներուն վրայ։

— Ինչ յիմարութիւն գործեցինք, հառաչելով, ըսաւ Ֆանթիզի, հեծկլտալով։

Ու Իվոն ցոյց տուաւ մայրը, զոր Հանրի մեղմօրէն դրած էր անկողնին վրայ։

Անհուն տեսարան մըն էր որ կը պարզուէր այդ թափուր սենեակին մէջ, որ երկար ատեն լքուած ըլլալուն, մասնաւոր հոտ մը կ'արձակէր։ Մոմին լոյսովը, այդ առումին երեք վկաներուն երկար ստուերները կը խաղային պատերուն վրայ, հազիւ հազ աւելի խոչորցած անբնական լոյսին պատճառաւ։ Ոչ ոք կը համարձակէր խօսիլ, եւ երեքը մեկանց, միեւնոյն անձկութեան մատնուած, անզօր յուսահատութեամբ մը եւ արտասուաթոր աչքերով կը դիտէին զիրար։

Տիկին տը Բերնուէրն, միչտ անկենդան, երկիւղալի թմրութեան մը մէջ ինկած էր։ Կուրծքը, ուժգնօրէն եւ յաճախակի ելեւէջի մը մէջ, զինքը առչօրող տենդը կը յայտնէր. ջղաձգական եւ խուլ կլթէկներ կը խզէին իր չնչառութիւնը, ահաբեկում ազդելով ներկաներուն։

— Չենք կրնար այսպէս ձգել ձեր մայրը, ըսաւ Հանրի, խօսքը Իվոնի ուղղելով։ Պէտք է բժիշկ մը կանչել անպատճառ։ Ամէնէն առողջականը՝ զայն պառկեցնելն է անմիջապէս. վերմակ սաւան, չկա՞յ տան մէջ։

— Աւա՜ղ, գրեթէ ամէն բան հետերնիս Բարիզ տարինք, եւ չեմ գիտեր թէ ինչպէս պիտի ճարենք հիմա, պատասխանեց Իվոն վչտէն խելայեղ։

— Անկողինի մը պատառը քակեցէք առայժմ, որով պիտի կրնաք հանգչեցնել հիւանդը։ Իմ անձրեւանոցս ալ իբր ծածկոց գործածեցէք։ Ես հիմա բժիշկին կը վազեմ եւ անոր հետ կուգամ։

(Շարունակելի)

ըլլայ։ Ճապոններուն յաջողութիւնը իրական է, բայց մասնակի. ռուս բանակին համար հաւանական եւ անկանոն նահանջ մը անհրաժեշտ չընծայեց։ Կարելի որ թշնամութիւնները կը շարունակուին եւ Քուրոբաթքին իր վրէժը լուծէ, բայց առկէ չի հետեւիր թէ տակաւին պիտի շարունակուին եւ թէ ռուսական բանակին ունեցած ձախողուածը կատարեալ պարտութեան պիտի չփոխուի։ Հոկտեմբեր 13ի զինուորական գործողութեանց լուրին առաջ բերած յուսավրիպութիւնը անոր համար մեծ եղաւ որ Ռուսերը իրենց թշնամիէն բազմաթիւ կ'ենթադրուէին։ Իրարու դէմ գտնուող ուժերուն հաշիւները հետզհետէ նուազ ճիշդ կ'ըլլան, որքան ճակատամարտները եւ հիւանդութիւնները սպաննել ու զինուորներ կը դգեննեն, եւ թէ պատերազմի դաշտը գտնուող զինուորներուն վրայ պահեստներ կ'աւելցուին, որոնց կարեւորութիւնը ճշդիւ յայտնի չէ, սակայն մօտաւոր հաշուով կարելի է ըսել թէ հոկտ. 7ին Ռուսերը 220,000 հոգի ունէին, մինչդեռ Ճապոններունը 200,000ը անցնելու չէր։ Առկէ զատ Քուրոբաթքին զօրավարը ախոյեան խմբագրելով եւ կամ ինքզինքը պարտական համարելով պատրաստելու հակ. 2ի այն յայտարարութիւնը որ կը ծանուցանէր թէ յարձակողականի պիտի անցնի եւ Ճապոններուն պիտի յաղթէ։ Աւելի խոհեմութիւն եւ նուազ ծաղրելի է քանակեծել իր թշնամին եւ յետոյ իմաց տալ, քան թէ առաջուընէ ծանուցանել թշնամիին թէ պարտութեան պիտի մատնուի, եւ յետոյ ինք անկէ պարտուիլ»։

ՊԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԻՐԻԿՈՒՆԸ

Տպաւորութիւնը Բեդերսպուրկի մէջ — Պաշտօնական տեղեկագիրներէն ետքը.— Դառն անձկութիւն եւ ցաւագին յուսավրիպութիւն.— Գերագոյն յոյս Քուրոբաթքինի վրայ։

Բարիզ, 15 հոկտ.— Մաթէն հետեւեալ հեռագիրը առացած է Բեդերսպուրկի իր թղթակցէն.

«Անվերջ կը հարկի պնդել հոս տիրող սրտաբեկութեան վրայ. Թէեւ փողոցը միշտ կը պահէ իր տեսքը ու անտարբեր երեւոյթը, սակայն բոլոր դէմքերուն վրայ եւ քաղաքին օթէլներուն ու ճաշարաններուն մէջ տիրող տրտմութիւնը ուշքի կը զարնէ։ Այդ տեղերը եւ թատրոններուն մէջ է որ, ուր շատ յաճախորդ պիտի չերթայ, կարելի պիտի ըլլայ տեսնել պատերազմի դաշտէն առնուած աղէտալի լուրերուն առաջ բերած յուզումը։ Այսօր Աստուածածնայ քողին տօնն է եւ, ըստ սովորութեան, ընդհանուր աղօթարանը եւ հանրային միւս պաշտօնատեղիները գոց են։ Կէսօրէ, սակայն, տեղեկացի բարձրաստիճան քանի մը պաշտօնեաներէ հետ տեսնուեցայ, ինչպէս Քուրոբաթքին զօրավարին յաղթութեան հաստատումը յետոյ օր մը հեռագրեցի, ցաւ կը յայտնէին թէ ընդհանուր հրամանատարը չէ սպասած յաղթանակի մը՝ յաղթական յարձակողական մը ծանուցանելու համար։ Ժամը այնքան ծանրակշիռ է եւ այնքան անհամապատասխան տեսնել օր արտայայտուած յոյսերուն որ իմ բոլոր հարցուածներուս հանդէպ դիւրաւ հասկնալի լռութիւն մը պահեցին. սա միայն կ'ըսեն թէ ճակատամարտը աւարտած չէ։ Լրագիրները իրենց կողմէ դեռ բան մը չեն գրեր, թէեւ Քուրոբաթքին զօրավարին այս դիւցազնական հեռագիրը կրնար պատճառ մը ըլլալ եւ գուշակել կուտար այսօրուան գէշ լուրերը։ Լրագիրներէն ոչ մէկին մէջ Մուքտէնէն ուղղուած մասնաւոր հեռագիր մը կը տեսնուի։ Ամէնքն ալ վար դրուած են։ Ձեռքէ ձեռք կը փոխանցուին բերանացի հրատարակութիւնները, որոնք չեր կեղծել կը հաղորդեն Քուրոբաթքինի այսօրուան առաջին հեռագիրը, որ կը ծանուցանէ երկու զօրագունդերու աղէտը Շէ-Հոյի հիւսիսային կողմէն առաւ քիլօմէթր հեռուն, եւ Սախարով զօրավարին երկրորդ հեռագիրը, այլապէս ծանրակշիռ, քանի որ ճակատամարտին մէկ միջադէպին չի վերաբերիր, այլ ամբողջ ճակատամարտին եւ երկու թեւերու նահանջին՝ կորուստներէ ետքը որոնց ահագին ըլլալը կը խոստովանի. նաեւ թէ Ճապոնները արեւմտեան կողմէ շրջանցի շարժում մը կը կատարեն։ Պէտք է յուսալ որ տակաւին ամէն բան կորսուած չէ. ամէն պարագայի մէջ եթէ Ռուսերը արիւնալի պարտութենէ մը ետքը անշարժութեան դատապարտուին, ըսել է թէ վերջնական աղէտ մը չկայ։ Քուրոբաթքին մինչեւ հիմա շատ խոհեմութիւն ցոյց տուաւ, որով այդ տեսակ աղէտէ մը չի վախցուիր։ Մնաց որ այս պատերազմին յատկանշական մէկ կողմն է այն պարագան թէ ահագին բանակներ յաջորդական ընդհարումներու մէջ զիրար կը մաշեցնեն, առանց կրնալու զիրար փճացնելու։»

ԷՆ-ԹԱՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Նորագոյն տեղեկութիւններ.— Զինուորական գործողութիւններ.— Ճապոններուն յաջողութիւնները.— Ռուս թղթակցի մը հեռագիրը։

Բարիզ 15 հոկտ.— Թան Մոսկուայի իր թղթակցէն հետեւեալ հեռագիրը առած է հոկտ. 15 թուականով.

«Ճապոններուն գործողութիւնը, ռուսական բանակին աջ թեւին դէմ, սկսաւ հոկտ. 11ին՝ Օքու եւ Նօծու զօրավարներուն միահաղոյն յառաջխաղացութեամբը։ Առաջինը երկաթուղիին արեւմտեան կողմէն կը յառաջանար Զարուպայէվ զօրավարին դէմ։ Հոկտ. 11ի իրիկունը Ռուսերը քաշուեցան Չինհէօի առին։ Հոկտ. 12ին Օքու զօրավարը անցաւ գետակը եւ յարձակեցաւ Ռուսերուն դիրքին վրայ։ Պիլտէրլինկ զօրավարը, որուն աջէն չէր կրնար օգնութիւն տալ 7րդ զօրաբանակը, վասն զի շատ հեռուն կը գտնուէր, փաթթով նահանջեց եւ Սան-Կու-Զանի դիրքին վրայ դիմադրեց՝ Շա-Հոյի եւ երկաթուղիին միջեւ։ Այս դրուագը իմացուեցաւ Քուրոբաթքին զօրավարին հեռագրովը։ Զարուպայէվ զօրավարը նոյն պահուն ետ կը մղուէր Նօծու զօրավարին կողմէ եւ կը հարկադրուէր նահանջել մինչեւ Շահոբու։ Հոկտ. 13ի առտուն Ռուսերը դիրք մը կը գրաւէին Շա-Հոյի հիւսիսային կողմը, բայց անոնց ալ կողմը մեծ վտանգի տակ էր, ուր Սթաքէլպէրկ գնդապետը հեռացած էր Զաու-Լու-Նիան-Թայէն։ Դիւերսային ճակատամարտէ մը ետքը Շա-Հոյի կամուրջը ինկաւ Ճապոններուն ձեռքը։ Ռուսական ձախակողմն ալ կը նահանջէ։ Մտատանջութեան ճիգը այրեց բոլոր պաշտպանները։ Այս լուրերը մեծ սրտաբեկութիւն պատճառեցին Մոսկուայի մէջ։»

—Օքու զօրավարին բանակէն հետեւեալը կը հեռագրեն.— Զօրաբաժիններուն աւելի մանրամասն տեղեկագիրները խիստ մեծ կարեւորութիւն մը կուտան, երէկ ճապոնական բանակին ձախ կողին տարած յաղթանակին։ Նահանջը սկսած պահուն ռուսական ուժերուն թնդանօթներ գրաւուեցան. նաեւ բազմաթիւ հրացաններ։ Ռուսերը մեծ կորուստներու ենթարկուեցան իրենց կատարած յարձակումին մէջ։ Ճապոններուն յառաջխաղացութիւնը ամբողջ օրը շարունակեց, վասն զի Ռուսերը միշտ կը նահանջէին։

Բեդերսպուրկ.— Ռուսի թղթակիցը հետեւեալ հեռագիրը կ'ուղղէ Մուքտէնէն.— «Ճակատամարտը երէկ ալ շարունակեցաւ. մինչեւ այն կատաղութեամբ։ Արդիւնքը տակաւին յայտնի չէ, բայց երկու կողմը ահագին կորուստ ունին։ Ռուսերուն կորուստը տասնըհինգ հազարը կ'անցնի։ Չորս օր է վեր ամէն կողմէ վիրաւորներ կը փոխադրուին երկաթուղի վրայ՝ վաճառականներէ կառքերով, բաղկացած երկարաձիգ կառախումբերով։ Նաեւ երկու անիւով սայլերու միջոցաւ՝ զինուորական ճամբաներէ։ Վիրաւորներէն շատերը հիւանդանոց կ'երթան եւ ամանք ալ ձիով։ Բոլոր ճամբաները լեցուած են։ Դաշտերուն մէջ կը տեսնուին վիրաւորներ որոնք ճամբան կործնելու համար, ամէն մէկը անհեթեթ մը կը կատարեն՝ քաշկռտելով եւ փոխադարձաբար իրարու օգնելով։ Հեռուն կը լսուի թնդանօթին որոտումը։ Պայծառ արեւ մը կը լուսաւորէ այս տխուր տեսարանը։»

—Պատերազմի դաշտը գտնուող լրագրական թղթակիցները տակաւին մանրամասնութիւն մը չհաղորդեցին երէկուան ճակատամարտին վրայ, սակայն կը հաստատեն նախորդ օրերու ճակատամարտներուն անլուր կատաղութիւնը յիսուն քիլօմէթր երկայնութեամբ ճակատի մը վրայ։ Ճապոնները, սուիններով կատարուած անհաւասար ընդհարումէ մը ետքը, օգնութիւններ ստացան եւ բլուրներէն ետ մղեցին Ռուսերը, զորս արդէն կը զլսապէին լեռնային թնդանօթներով։ Ճակատամարտը Լիաօ-Եանկէն շատ աւելի արիւնալի եւ մահաբեր եղաւ։ Ճապոններուն յարձակումը այնքան կատաղի էր, որքան Ռուսերուն պաշտպանութիւնը մոլեգին։ Ամէնէն աւելի արիւնալի էր հոկտ. 12ի Թաու-Մ-Լի-Լինկի կիրճին շրջակայ բլուրներուն վրայ կատարուած յարձակումը։ Ճապոններուն փամփուշտները սպառած ըլլալով քար կը նետէին Ռուսներուն վրայ, որոնցմէ շատերը ծանրապէս վիրաւորուեցան։ Ճապոնական զինուորներէն ամանք խոշոր հրացաններ կը գործածեն, որոնց կապարները անօրինաւոր վէրքեր առաջ կը բերեն՝ ոսկորները ջախջախելով։ Փոթորիկ մը եւ հեղեղանման անձրեւ մը աւելի սոսկալի ըրին հոկտ. 12ի ճակատամարտին արհաւիրքը։

— Մեծ ճակատամարտին նկատմամբ ռուսական աղբիւրէ ստացուած լուրերը կը պարզեն այն ծայրայեղ ուժգնութիւնը որով յարձակումները կատարուեցան երկու կողմէ, եւ միաժամանակ ետ մղուեցան։ Պ. Նէմիրովիչ Տանչէնքօ Սու-Եէ-Թաւէնէն, երկաթուղիին վրայ եւ Մուքտէնէն 12 մղոն դէպի հարաւ, հեռագիր մը ուղղելով, ասպէս կը նկարագրէ Տիւ-Բէկէոյի բլուրին շուրջը կատարուած ճակատամարտը.

«Երկու օր աւելի է որ ճակատամարտը անընդհատ կը գործէ։ Հոկտ. 11ին կէս գիշերին մօտ էր, երբ Ճապոնները յանկարծական յարձակում մը փորձեցին Ռուսերուն ճակատի դիրքերուն վրայ։ Թանձր մթութեան մէջ իրենց վաշտին բոլոր զինուորները առաջ մղեցին ռուսական պահակներուն դէմ։ Մթութիւնը յաճախակի կը փարատէր ճապոններուն հրացանին եւ Ռուսերուն թնդանօթի փայլակումներ։ Յարձակումը ընդհատուեցաւ մը միայն ունեցաւ։ Ժամերով Ռուսերը կառչած մնացին իրենց պատնէշներուն՝ Ճապոններուն դէմ պաշտպանուելու համար։ Քանի մը վայրկեան միայն դադար տեղի կ'ունենար. իւրաքանչիւր զինուոր իր հրացանով կրակ կ'ընէր՝ այն փայլատակումներուն ուղղութեամբ որոնք թշնամիին ներկայութիւնը կը յայտնէին։ Արշալոյսէն քիչ առաջ այդ շարժումը շատ նուազեցաւ եւ հրացանաձգութիւնը դադրեցաւ. նոյն իսկ հեռաւոր մարտկոցներու թնդանօթները լռեցին։ Սպասեցինք որ արեւը ծագի։ Լերին հովիտին վրայ տարածուած կը մնային կարմիր ու դեղին համազգեստ մարմիններ որոնց տակէն փոքր հրացանքներով ներկուած ըլլալու երեւոյթը ունէին։ Այդ միջոցին նոյն հովիտը տեսլի կրնար նկատուիլ, վասն զի կեանքի նշոյլը ամէն կողմ չկար։ Ամէն կը տեսնուէին բլուրները, տունք եւ լռին, ինչպէս գերեզմանաքարի սիլուէթներ՝ վերջալոյսին մէջ։ Հետզհետէ մշուշը կը թանձրանար, ծածկելով երկրին ցած մասերը։ Մեր մարտկոցներէն եւ հրացանի փողերէն ջուր կը կաթկթէր, որոնք գիշերուան ցօղով ծածկուած էին։ Թէեւ յոգնած, ումնապառ եւ մաշած, նորէն սկսանք կռուիլ։ Արեւին առաջին ճառագայթները հազիւ թէ լուսաւորած էին «Կրկին Եղջիւրով» լերան զառիթափները, երբ մեր թնդանօթները սկսան խարազնել այդ տեղին վրայ։ Իւրաքանչիւր ռումբին պայթումը ցոյց կուտար սպիտակ մուխի գունտեր։ Պարզ աչքով կրնայինք տեսնել Ճապոնները զորս իրենց պատնէշներէն ետ կը մղէին մեր ռումբերը։ Նախ մէկ զինուոր հեռացաւ եւ յետոյ երկրորդը կամ չորրորդը։ Սեւ սիլուէթներ կը տեսնուէին վայրկեան մը. ապա յետոյ կը պառկէին եւ այս ժայռերուն ետին կ'ապաստանէին։ Ռումբերը իրարու կը յաջորդէին, խորտակելով ժայռերը, եւ Ճապոնները ցորենի հասկերու պէս կը տապալէին։ Պաստոյական առնէ մը մօտ լերան մը վրայ, մարտկոց մը ռումբ կ'արձակէր. աւելի մըն ալ հակառակ կողմէն։ Ճապոնները այնքան արագ կը փոխէին որ մեր թնդանօթակիրները դժուարաւ կը հասնէին անոնց։ Յետոյ Ճապոններուն հնարամտութեան ազդին յայտնուեցաւ։ «Կրկին Եղջիւրով» լերան կողին վրայ խոշոր գիւղ մը այրեցին։ Նախապէս դիտած էին թէ հովին ուղղութիւնը մեր կողմը պիտի բերէր կրակը, որով ռուս թնդանօթաձիգները ալ եւս չէին կրնար ճիշդ նշան առնել։ Առաւօտեան ժամ 8էն սկսեալ ճակատամարտը տարածուած էր ամբողջ գիծին վրայ։ Հրացանաձգութեան դժոխային ձայնը շարունակեց նախորդ օրուան պէս, եւ մինչեւ կէս օր ճապոնական մարտկոցները գրաւութեան նշան մը չտուին։ Կ'երեւայ թէ կը սպասէին տեղեկանալու մեր դիրքերուն։ Նոյն սկսելէն ետքն ալ անոնց հրացանաձգութիւնը առաջին օրուան սաստկութիւնը չունեցաւ։»

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ 18 հոկտ.— Հեռագրական ռուս գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ ճապոնական բանակին կեդրոնը խզուած է, թէ Ռուսերը երէկ առաւօտ նորէն տասնըմէկ թնդանօթ գրաւած են, թէ Շա-Հօ գետը նորէն անցած ռուս զինուորները գրաւեր են այն բարձունքը որ ճապոնական դիրքերուն բանալին կը համարուի, թէ ճակատամարտը խիստ մահացու հանգամանք մը ունի եւ թէ երկու կողմը մեծամեծ կորուստներ ունին եւ ճակատամարտը կը շարունակէ։

— Ռուսիոյ կայսեր Թիֆլիսպան անուանուեցաւ Պալթիկի նաւատորմին հրամանատար Ռոժդեստվէնսքի ծովակալը։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ճապոնական աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Ռուսերը երեք հարիւր սպայ եւ երեսուն հազար զինուոր կորսնցուցած են։ Թօքիօյի մէջ կ'ըսուի թէ յիսուն հազար հոգի պատերազմելու անկարող վիճակի մէջ կը գտնուին։

ԲԱՐԻԶ.— Քուրոբաթքին զօրավարը Բեդերսպուրկէն կը հեռագրէ թէ ձախ ջախջախուած է ճապոնական բանակին կեդրոնը Լիւօժանթաւէնի կողմը եւ թէ գրաւած է 24 թնդանօթ եւ 8 արագաձգարան թնդանօթ։

—Բարիզի սեղանաւորական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Ամերիկայի եւ Անգլիոյ մէջ Ճապոնի կնքել ուզած փոխառութիւնը յաջողելու քիչ յոյս կայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիական թերթերը այսօր կը կրկնեն իրենց առաջին կարծիքները Էն-Թայի ճակատամարտներուն վրայ։ Կ'ըսեն թէ Ճապոնները անպարտ են յայտարարելով որ ռուսական բանակը կատարելապէս յաղթուած է, եւ թէ Քուրոբաթքին զօրավարին վերսկսած յարձակումը ընդհակառակը կը ցուցնէ որ կրնայ յաջողութեամբ չափուիլ ճապոնական բանակին հետ։

ԲԱՐԻԶ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ ռուս կառավարութիւնը եւ մամուլը անգամ մը եւս կը յայտարարեն թէ Ռուսիա կը մերժէ հաշտութեան որ եւ է գաղափար, թէ ոչ միջնորդութիւն եւ ոչ ալ միջամտութիւն կ'ընդունի, եւ թէ պատերազմը պիտի շարունակուի մինչեւ որ Ռուսերը կատարելապէս յաղթական ըլլան։

— Ռուս զօրավար Րիթալինսքին սպաննուեցաւ վերջին ճակատամարտներուն մէջ։

ԲԱՐԻԶ.— Ֆրանսայի ելեւմտական նախարար Պ. Ռուվիէի հիւանդութիւնը ծանրացաւ, բայց իր վիճակը մտահոգութիւն չի պատճառեր։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփոխանական ժողովը վաղը (երէկ) կը վերաբացուի։ Հաւանաբար հարցապնդում մը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ։

ԹՈՒՐԻՆՕ.— Տէ Ամիչիս, հռչակաւոր գրագէտը, աւարտեց իր նոր գործը. «Le Gentile Idiome»։

ՀՌՈՄ.— Զրոյց կայ թէ Պապին խնդրանքով, Իտալիոյ նորածին գահաժառանգին կնքահայրը պիտի ըլլայ Սեւ Լեռան իշխանը, որուն պիտի ընկերանայ Ճենովայի դուքսը։

ՎԻԷՆՆԱ.— Քիչեն առնուած երէկ, որ տասնըհինգ օր առաջ անգթօրէն սպաննած էր Սերբիոյ անուն մեծահարուստ մը, բռնուեցան, երկրին հետ ձերբակալուեցաւ Բարիզի մէջ, ուր ապաստանած էին։

— Երկու հոգի, Ալպէր Շմիտէր եւ Հանրի Պառօ, գահավէժ մը վար իյնալով մեռան։ Ասով 159 կ'ըլլայ յունուարէն ի վեր Ալպեան լեռներուն զոհ գացողներուն թիւը։

ՍԱՔՍՈՆԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԱՀԸ

Կենսագրական նօթեր.— Իր յաջորդը. Զաւակները. Լուիզ իշխանուհին։

Տրեզտա, 15 հոկտ.— Սաքսոնիոյ Ժորժ թագաւորը, այս առտու, մեռաւ Բիլնիցի դղեակին մէջ, ուր ծնած էր 1832 օգոստոս 8ին։ Կարճատեւ իշխանութիւն մը վարեց։ Վերջերս երկար ու տառապագին հիւանդութեան մը ենթարկուած էր։ Սաքսոնիոյ հանգուցեալ թագաւորը կրտսեր որդին էր Ժան թագաւորին, կրտսեր եղբայր Ալպեր թագաւորին։ Գիտական, մանաւանդ զինուորական կրթութիւն մը ստացաւ։ 1846ին բանակին մէջ մտաւ իբր տեղակալ։ Սակայն շարունակեց իր ուսումը եւ Պոնի համալսարանը յաճախեց 1849-1850։ Մինչեւ զօրավարութեան աստիճան բարձրացումը, հեծելազօրքին մէջ ծառայեց նաեւ։ 1866ին Բրուսիոյ դէմ մղուած պատերազմին մէջ մօտ ժ իշխանը հրամայեց սաքսոնական Բ. հետեւակազօրքին։ 1870ի պատերազմին սկիզբը, մասնակցեցաւ Սէն-Պրիվայի ճակատամարտին։ Յետոյ հրամայեց Պոմոնի, Սըտանի, Վիլիէի, Շամփինիի եւ Բարիզի պաշարման առնին։ Ալպէր թագաւորին գահ բարձրանալէն յետոյ իրագործուած զինուորական կազմակերպութեան առեն ինք առանձինց 12րդ զօրաբանակին հրամանատարութիւնը, պաշտօն զոր պահեց մինչեւ թագաւոր ըլլալու թուականը։ 1891ին, օրակարգ մը հրատարակելով մեծ համբաւ հանեց։ Այդ օրակարգին մէջ կը ձաղկէր գերման ասպետներուն բիրտ վարմունքը իրենց ստորադասներուն նկատմամբ։ Ալպէր թագաւորը անզաւակ մեռնելով՝ Ժորժ թագաւորը յաջորդեց 1902 յունիսին։ Նշանակելի շրջան մը չեղաւ տարիք եւ Լուիզ իշխանուհիին ամուսնական գայթակղութիւնը պահ մը ամենուն ուշադրութիւնը գրաւեց լրագրական հրատարակութիւններով։ Այդ իշխանուհիին ամուսինը Ֆրէտերիք-Օգիւսթ գահաժառանգ իշխանը արքայական գահը կը բարձրանայ հիմա։ Նոր թագաւորը վեց զաւակ ունի։ Սաքսոնիոյէն դուրս ծնած զաւակը իր մօրը քով կը գտնուի մինչեւ հիմա։ Ֆրէտերիք-Օգիւսթ թագաւորը Տրէզտայի մէջ ծնած է 1865 մայիս 25ին. 12րդ զօրաբանակին հրամանատարութեան պաշտօնին մէջ հօրը յաջորդած էր։ Երկու քոյր ունի, Մաթիլտ եւ Մարի իշխանուհիները 1863ին 1867ին ծնած, եւ երկու եղբայր՝ Ժան-Ժորժ եւ Մաքսիմիլիէն 1869ին եւ 1870ին ծնած։

ՀԵՐԵՐՕՆԵՐԸ

Ընդվզումը կը տարածուի.— Զանազան ընդհարումներ.— Կորուստներ։

Պերլին, 15 հոկտ.— Հոս հասած լուրերու նայելով, Ուիթպոյներու պետը՝ Հէնտրիք կը մասնակցի ըմբոստական շարժումին, հետեւաբար ընդվզումը պիտի տարածուի նաեւ Հօթէնթօթեան անդերէ մեծ մասին մէջ։ Կ'երեւայ թէ մասնաւոր պատճառ մը ունէին անոնք, բայց առաւել գերմանական տիրապետութենէն ազատելու փափաքը։ Հարաւային արեւմտեան Ափրիկէի գերման գաղթավայրը ղրկուելիք զօրքերը պիտի բաղկանան մէկ գունդէ եւ երկու հրետանիէ։

—Ռիւնտշաու կը հեռագրեն հոկտ. 13 թուականով. «Բէթխանիայէն հասած տեղեկութեան մը նայելով, Ուիթպոյներու պետը Հէնտրիք, հոկտ. 3ին պատերազմական յայտարարութիւն մը ղրկեր է Պաւիկամերֆ։ Մորէնկա անուն ցեղապետը բուռն ընդդիմութիւն մը կ'ընէ Գերմաններուն. միշտ օգնութիւն կը ստանայ։ Հօթէնթօթներու լաւ սպառազինուած խումբեր կը հասնին Կէօթքրաբանելաւսէն, որ Կիպլեի հարաւակողմն 80 քիլոմէթր հեռու կը գտնուի։ Հաղորդակցութիւնները ընդհատուած են Կիպլեի հետ։

—Միւս կողմէ, գերման գաղթավայրին կառավարիչ Լէօթվայն գնդապետ աս տեղեկութիւնները կը հաղորդէ հոկտ. 13 թուով. «Սեպտ. 21ին, գերման պահակախումբը ընդհարում մը ունեցաւ Հարէնկաներուն հետ, Կախէր մէջ», որ Վարմպաթի հիւսիսակողմը կը գտնուի։ Շուլցէ տեղակալը, փոխսպաս Հայնցէ, Լինտէր եւ Շիթ ձիաւորները եւ Շլոսթոքեր թնդանօթաձիգը ծանրապէս վիրաւորուեցան, հոկտ. 5ին, Վէհլէր ջոկատը ընդհարում մը ունեցաւ Վասէրֆոլի (Վէօթրան-ո-Բաւոէ լեռները) մէջ, Հարէնկաներուն հետ։ Տեղակալ Հէք ու Ներսյ ձիաւորը սպաննուեցան, վեց վիրաւորներէն երկուքը, որոնցմէ երկուքը, ծանրապէս։

ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Թատերական ներկայացում Համպուրկի մէջ.— Պիզմարք իշխանին նկատմամբ ակնարկութիւններ.— Թատերական քննադատներ։

Պերլին. 15 հոկտ.— Պլումենթալի նոր թատերախաղը, որուն ներկայացումը չթոյլատրուեցաւ Պերլինի մէջ, Համպուրկ ներկայացուեր է մեծ յաջողութեամբ։ Այդ թատերախաղին մէջ ակնարկութիւններ կան Պիզմարքի պաշտօնանկութեան մասին։ Թատերական քննադատները շատ չեն հաւնիր, ըսելով թէ անոր մէջ աւելի գրականութիւն կայ քան իրական կեանք։ Նոր թատերախաղը Տրէզտայի մէջ պիտի ներկայացուի, արքունիքի սուգէն յետոյ։

ՄԵԾՆ-ՖՐԵՏԵՐԻՔԻ ԱՐՁԱՆԸ

Առաջնին բացումը.— Պ. Ռուզվէլթ ճառ պիտի խօսի։

Նիւ-Եորք. 15 հոկտ.— Ֆրանքֆուրթեր Զայթունկի կը հեռագրեն թէ, Վիլհէլմ կայսեր կողմէ Մ. Նահանգաց նուիրուած Մեծն-Ֆրետերիքի արձանին բացումը պիտի կատարուի վերջապէս, երկար բանակցութիւններէ յետոյ։ Գերմանիոյ դեսպանութեան պիտի նախագահէ։ Նախագահ Պ. Ռուզվէլթ ճառ մը պիտի խօսի։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ

Դրամատէրներու մէկ հսկայ ձեռնարկը.— Երկաթուղիները երեք դրամատէրներու ձեռք կ'անցնին։

Նիւ-Եորք, 15 հոկտ.— Տէյլի Էքսբրէսի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգաց կարեւոր երկաթուղիի գիծերուն մեծ մասը երեք հոգիի ձեռք կ'անցնի, որոնք են Պ. Պ. Ճէյ Կուլտ, Ուիլեըմ Ռոքֆէլլէր եւ Հանրի Ռոճէրս։ Այս դրամատէրները Սթանտըրտ Օյլ Քէմփէնիի տարեկան 100 միլիոն ոսկի շահաբաժինները, որոնց ամբողջութիւնը իրենք կ'առնեն, գրեթէ, պիտի յատկացնեն բաժնեթուղթերու գնման, երկաթուղիի, երկաթի, պղինձի եւ հանքածուխի ու շոգենաւային ընկերութեանց վերաբերեալ։ Այդ երեք դրամատէրերը երկու հարիւր միլիոն անգլիական ոսկի դրամագլուխ դրած են ճարտարարուեստական կարեւոր ձեռնարկներու մէջ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Պալատի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Մուսուլի նախկին կուսակալ Ապտիւլվէհապ փաշա։

—Բրէվէզայի գաւառին կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Ռեչլայի գաւառակին դատախազ օգնական Պիտզար էֆ.։

—Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Մանաստըրի ոստիկան-զինուորներու գունդին հրամանատար գնդապետ Քեամիլ պէյի եւ Աստուրյ Փառոսի պաշտօնեայ, ու Ռէժիի Տնօրէն Պ. Կիւսթավ Բիւնէրի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Նաֆայի երկաթուղիին առաջին ճարտարագէտ Պ. Էլլարի կնոջը։

—Իմթիազի ոսկի շքանշան՝ Պէլկրատի օսմ. դեսպան Ֆէթհի փաշայի։

ՊԱՂՏԱՏԻ նոր կուսակալ Ապտիւլվէհապ փաշա, երէկ, կայս. Պալատ երթալով երախտագիտութիւն մատոյց եւ ալ ժամանեցաւ կայս. մեծարանաց։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ փաշա որ այսօր իր պաշտօնատեղին կ'ուղեւորի, երէկ Բ. Դուռը գնաց եւ Մեծ-Եպարքոսին, պետական Խորհուրդի նախագահին եւ արտաքին գործոց նախարարին այցելութիւն տալով հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու թղթատարական հասոյթները աւելցնելու համար, ձեռնհաս պաշտօնատանը խորհրդակցութիւններ կատարելով որոշեց հեռագրական թելերը եւ կայանները աւելցնել։ Հիմնուելու թելերուն վրայ յաւելումներ պիտի ըլլան եւ նորէն հեռագրական կայաններ պիտի հաստատուին։ Նոյն վերատեսչութեան ճարտարագէտներուն գիւտը պատրաստած է հարկ եղած յառաջագիծերը եւն. որոնք ձեռնհաս պաշտօնատան պիտի մատուցուին։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութեան պաշտօնատանն մէջ կազմուած վարժապետներու քննիչ մարմինը, առջի օրը, իր պաշտօնին ձեռնարկեց։ Այդ մարմինը կազմուած է նոյն Նախարարութեան Խորհուրդին եւ քննիչ յանձնաժողովին անդամներէն։ Ուսուցիչներու քննութիւնն ալ նոյն մարմնոյն յանձնուած է։

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՏՈՒՐՔ.— Պետական Խորհուրդին անդամ Թէւֆիք պէյ Մահմուտ Փաշազադէ Ահմէտ պէյ, ծրագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնատանն, առաջարկած էր որ ժառանգութիւններէ եւ անձի մը կողմէ ուրիշներու կտակուած նուէրներէն տուրք մը առնուի, ինչպէս կայ Եւրոպայի ամէն կողմերը։ Իգտամ կ'իմանայ թէ կայս. Իրատէ մը հրամայուած է հաստատել այդ տուրքը եւ գոյանալիք հասոյթը յատկացնել զինուորական սպառազինման։ Նմանական բարձրագոյն յանձնաժողովը այդ մասին հարկ եղած գործողութիւնները կը կատարէ։

ՔԱՐԹ-ՓՈՍԹԱԼՆԵՐԸ.— Ոստիկանութեան պաշտօնեաներուն խիստ հրաման տրուեցաւ՝ բացառապէս արգիլել պիղծ նկարներ պարունակող քարթ-փօսթալներու վաճառումը։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Պետական Խորհուրդը կը քննէ ծրագիր մը՝ առաջարկող որ ոստիկանական գործառնութեանց վերաբերեալ թղթակցութեանց նամակներուն վրայ եթէ երկու փարայի դրոշմաթուղթ փակցուի, բաւական հասոյթ պիտի գոյանայ։

ՏՈՒՐՔԵՐՈՒ ՀԱՒԱՔԻՉՆԵՐԸ.— Զինուորական պաշտօնատանէն հրահանգ խրկուեցաւ հաւաքիչներուն եւ պաշտօնեաներուն որ [illegible] ծառայութիւններ [illegible] գնահատման [illegible]։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատունը, այս շաբաթ, Թարապիայի ամառանոցէն Բերա պիտի փոխադրուի։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Շիգվիկ շոգենաւը գերման վաճառականներ եւ արհեստաւորներ, այսօր Կ. Պոլիս կը սպասուի։

ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿԻ օսմ. հիւպատոս վախճանեալ Հիտայէթ պէյի մարմինը, այսօր, Կ. Պոլիս պիտի բերուի։ Ցուղարկաւորութիւնը վաղը պիտի կատարուի։

ՀՈԼԼԱՆՏԱԿԱՆ դեսպան Պ. Կրէօբրս, երէկ առտու, Ֆէնէր երթալով այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին եւ Այտասիլեանի միտրապոլիտին։

ՑԻՊՐԱԼԹԱՐԻ անգլիական եպիսկոպոսը, առջի օրը, ընդունելութիւն մը կատարեց Բերա Բէյլէսի մէջ։ Ներկայ էին անգլիական դեսպանատան պաշտօնեաները եւ անգլիական գաղթականութեան երեւելիները, նաեւ Յունաց Պատրիարքին փոխ Նորզը եւ խառն ժողովին առաջին քարտուղար Նիքոլոպուլօ էֆ.։

—Կիրակի իրիկուն Սըր Ուիլեըմ Հուայթ, Մաստայի իր բնակարանին մէջ, սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ցիպրալթարի անգլիական եպիսկոպոսին։

ՖՐԷՆՉ ԶՕՐԱՎԱՐԸ.— Կիրակի օրը, Սըր Ուիլեըմ Հուայթ, Մաստայի իր բնակարանին մէջ, սեղան մը տուաւ ի պատիւ Ֆրէնչ զօրավարին եւ անոր հետ գտնուող սպաներուն։

ՍԱՄՈՍԻ իշխանապետութիւնը որոշեց տասնըվեց հազար ոսկիի ներքին փոխառութիւն մը կնքել։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին ինքնանոց, տասնըհինգ յոյն տղաք պիտի ընդունուին պետական բարձրագոյն վարժարանները։ Հինգը Սալթանիէ վարժարանը պիտի ընդունուին եւ միւսներն ալ Նահանգներու Իտատիէ վարժարանները։

ՍՈՒՐԷՅԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆԻ հանդէսը յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի կատարուի։ Վաղը Էվգաֆի պաշտօնատանն մէջ տեղի պիտի ունենայ Սուրէյի Հիւմայունին վերջնական պատրաստութիւնը։

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիին առաջին մասին՝ Գոնիա-Էրէյլիի գիծին բացման ներկայ գտնուելիք եւ առժամեայ ընդունելութիւնը կատարելիք մարմինը ուրբաթ օրը Հայտար Փաշայէն ճամբայ պիտի ելլէ մասնաւոր կառախումբով։ Յառաջիկայ շաբթուան ուրբաթ օրը Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

Պ. ՊԵՐԺԷ, Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահը, Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսին առթիւ Պրուսա գտնուած առեն, տեղւոյն քաղաքային վարժարանին պատճէին մէջ նոր հաստատուած հնութեանց թանգարանը այցելելով, գոհունակութիւն յայտներ եւ քսան ոսկի նուիրեր է։ Պ. Պէրժէ նաեւ հարիւր ոսկի նուիրեր է տեղւոյն Սանայի վարժարանին եւ զանազան առարկաներ՝ նոյն վարժարանի նուագածուներու խումբին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ֆրանսական դեսպան Պ. Քոնսթան ամսոյս 14ին Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ։ Բժիշկները չեն արտօներ որ Տիկին Քոնսթան ձմեռուընէ առաջ Կ. Պոլիս գայ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը վերցուց Իզմիրի ժամանող [illegible] դէմ հաստատուած քառասունօրեայ ժամկէտն զգուշութիւն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը 50,000 ֆր. ղրկեր է Սամոսի երկրաշարժէն վնասուածներուն համար։

ԳԻՍՈՎԱՅԻ նահանգին անտառներու քննիչ անուանուեցաւ Սէրէզի անտառներու քննիչ Խաչատուր էֆ.։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսուչ Հասան Թէհմի փաշա Սէլանիկէն ճամբայ ելած է Կ. Պոլիս գալու համար։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Տնօրէններէն Պոնաֆոի պէյի արկերը առջի գիշեր սեղան մը տուաւ Թարապիոյ իր ամառանոցին մէջ։ Ներկայ էին ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պօսփ, Օսմ. Պանքային եւ Ռէժիի վարչական Խորհուրդներուն անդամ Պառոն Նէօֆիլդ, Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տրֆէ, օգնական Պ. Նիտօ եւ այլն։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նոր կուսակալ Րէուֆ փաշա, երէկ, նոյն նահանգին կեդրոնը ժամանելով պաշտօնին ձեռնարկեց։

ԻՏԱԼԻՈՅ նախկին նախարարապետ Բուտինիի մարքիզը որ Կ. Պոլիս կը գտնուի, երէկ այցելեց կայս. Գանձարանը եւ Պոլսոյ մեծ մզկիթները։

ԵԱՆԻՆԱՅԻ մէջ Օսմ. Պանքայի ճիւղ մը պիտի հաստատուի։ Այդ առթիւ երկու պաշտօնեաներ Եանինա գացած են՝ տեղւոյն առեւտրական եւ ելեւմտական պայմանները քննելու։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Հագիգաթ կ'իմանայ թէ առեւտրական Երկրորդ դատարանը Պոլսոյ Սուլթան Համամ, կաղարին մօտ 37 թիւ խանութը հաստատուած հավանգավաճառ Աւետիս Տանըրեանի սնանկութեան գործերը կարգադրելու համար դատարանին անդամներէն Ալի Րիզա էֆ.ի միջ գամիսեր կարգած է եւ փաստաբան Սէդրաք էֆ.ն ալ առժամեայ օժանդակ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Եանինայէն կը գրեն թէ Լէսքօվիք գաւառակին Զարլոնա Սիլաս անուն տեղը Բաքօ Տէմիր, Քեամիլ ու Օսման անուն աւազակները իրենց ընկերներով նոյն տեղը ճամբորդներ կը կողոպտէին։ Տեղական կառավարութեան կողմէ զինուորներ ղրկուելով անոնց դէմ, ընդհարում մը կատարուեր է։ Աւազակներէն Քեամիլ ու Օսման սպաննուեր, իսկ միւսները փախեր են, սակայն խուզարկուելու կը հալածուին։ Նաեւ քանի մը կասկածելի անձերու նկատմամբ ալ քննութիւն կը կատարուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Ցորենի հրապարակին վրայ ծանրութիւն մը կայ եւ գիներն ալ վար են։ Առջի օրը միայն արտածման համար 4 ճռաւաններ կատարուեցան։ Տեղական սպառման համար շատ վաճառում չեղաւ։ Երէկ Անատոլէն 39 վակոն բերուեցան։

—Վառնայէն, երէկ 900 պարկ ալիւր ժամանեցին։

—Քարիւղի գինը երէկ թեթեւ անկում մը կրեց. սնտուկը կը Պոլսոյ մէջ 36 ղրուշի կը ծախուի եւ Թիֆլիզեայ երկու ամաններն ալ՝ 34։

—Մանչէսթըրէն կը հեռագրեն թէ մանածի գիները շատ հաստատուն են։ Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ ասվրական գործեր կ'ըլլան։ Ներքնակի վրայ գործառնութիւններ դժուար կը կատարուին՝ տեղական նաւազատութեան հետեւանքով։

—Բրինձի գիները հաստատուն են։ Ճարմանկանը կ'արժէ հարիւր քիլօն 140–170, Ռանկունը՝ 106 եւ եգիպտականը՝ 75–82՝ իւրաքանչիւրը 50 քիլօն։

—Լիվըրփուլէն կը հեռագրեն թէ բամպակի հրապարակը հաստատուն է։ Կ'արժէն հոկտեմբեր՝ 5.38, հոկտեմբեր–նոյեմբեր՝ 5.37, նոյեմբեր–դեկտեմբեր՝ 5.37 եւ յունուար–փետրուար՝ 5.39։ Անցեալ շաբթու Աղէքսանդրիոյ մէջ 180.000 կնդեանք ներածուած եւ 19,000 ալ արտածուած են։ Պոլսոյ ալ 6000 ներածուած են, բայց արտածուած չկայ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՆԵՐ.— Գըրշքըլէ Ռուժիր դէտ Սելիմ, երէկ ժամ 5ուկէսին, տեսաւ թէ երկու հոգի ծխախոտ կը փոխցնեն Պէյլէրպէյի Սթաւրոզ Տէրէսիէն։ Սելիմ այդ անձերուն վրայ քալեց։ Մաքսանենգները սկսան ծեծել դէտը։ Մօտերը գտնուող պահեստը Խալւէդիս միջամտեց, բայց մաքսանենգները թէ՛ Խալւէդիս եւ թէ Սելիմը դաշոյնով ծանրապէս վիրաւորեցին ու փախան։ Ոստիկանութիւնը իմանալով երկու վիրաւորեալները Հայտար Փաշայի հիւանդանոցը ղրկեց, Սելիմի կեանքը վտանգի մէջ է։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը, երէկ, դատեց Համզա, Պէքիր եւ Հասան անուն անձերը որոնք Էրէնքէօյի չիֆթլիկը, Պոլը Պէօյիւքի կողմը, աւազակութիւն ըրած ըլլալնուն համար ամբաստանուած էին։ Ատեանը որոշեց հաստատելով Համզա հինգուկէս տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցաւ, իսկ միւսներն ալ հինգական տարուան։

—Նոյն ատեանը երէկ դատեց Քօնպէր անուն անձը որ Պոլսոյ Ենի Ճամիի կողմը Քեազիմ էֆ.ի դեղարանին մէջ սպասաւոր Իսմէթը դիւրերանց վիրաւորած էր՝ սպաննելու դիտաւորութեամբ։ Քօնպէրի որոշը հաստատուելով հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուեցաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ
ԼՈՒՐԵՐ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ
Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ

Կիլիկիոյ մայրավանքին հողերուն մէջ շերամարութիւնը ընդհանրացնելու պէտք տեսնելով Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը ընկերութիւն կազմած է այս ճիւղին մասնագէտ անձի մը հետ, որ ի մօտոյ պիտի ուղեւորի Սիս՝ իր մասնագիտութիւնը ի գործ դնելու համար հոն։ Ս. Կաթողիկոսը նկատելով որ իր Աթոռին եղած նուիրատուութիւնները տեւական հանգամանք մը չունին, յարմար դատած է հաստատուն եկամուտ մը յատկացնել Աթոռին, որուն համար շերամարութեան մասնագէտ մը տանելու պէտք տեսած է։ Ն. Սրբազնութիւնը այս առթիւ խորհրդակցութիւն մը կատարած է Հանրային Պարտքի վարչութեան շերամարութեան ճիւղին պետ Թօրգոմեան Գէորգ էֆ.ի հետ։

⁂ Տ. Մեսրոպ Արքեպսկ. Սուքիասեան եւ Միհրան էֆ. Տէր–Ներսէսեան երէկ այցելեցին Ս. Կաթողիկոսին։

⁂ Պատրիարքարանի Վարչական Դիւանի պետ Բարթող էֆ. Թէլեան երէկ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Կաթողիկոսին հետ։

⁂ Ս. Կաթողիկոսին գաւազանակիր Տ. Վաղարշակ Վ. այսօր իր ծննդավայրը՝ Ռոտոսթօ կ'երթայ, ուր քանի մը շաբաթ պիտի մնայ իր ծնողաց քով։ Ս. Պատրիարքը յանձնարարական մը տուած է՝ Առաջնորդ Տ. Վահրիճ Վ.ի ուղղուած, որպէս զի հարկ եղած ընդունելութիւնը ընէ։

Կրօնական ժողովը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս արքեպ.ի։ Ներկայ էին Պատր. փոխանորդ Սրբազանը եւ Սանտալճեան ու Շահպազեան աւագ քհ.ները։— Սուլինայի քահանայացու սարկաւագ Մկրտիչ Մխիթարեան կը խնդրէր որ իր ձեռնադրութիւնը Քիշնեւի (Պեսարաբիա) առաջնորդին յանձնուի։ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Սուլինայի Հոգաբարձութեան՝ որպէս զի օրինաւոր ընտրութիւն կատարելով, Պոլիս ղրկէ ընտրեալ սարկաւագը։— Պաղտատի թաղական ժողովը գանգատագիր մը ղրկած էր, Տ. Աւետիսի եւ Տ. Կարապետի աղօթքներուն մասին։ Ժողովը արժան դատեց այս խնդիրը յանձնել տեղւոյն նորընտիր Պատր. Փոխանորդ Տ. Սերովբէ Վ. Սամուէլեանին։— Պայազիտի Առաջն. Տեղապահ Տ. Եմմանուէլ Վ. Պալեան՝ գրով մը կը ներկայացնէր իբրեւ ընծայացու Կարապետ Ցակոբեանը՝ Ամաշ գիւղի եկեղեցին վրայ, եւ Լեւոն Տէր Մինասեանը ու Կարապետ Տէր Յովհաննէսեանը՝ Ալաշկերտի եկեղեցւոյ վրայ, անոնց ուսումնական եւ բարոյական արժանաւորութիւնը վկայելով։ Ժողովը որոշեց այդ երեք ընծայացուներուն ձեռնադրութիւնն արտօնել։— Պալըքէսիրի Տ. Խաչատուր քհնյ. Մանկոփեան իր փիլոնազրկութեան մասին նորէն խնդրանք կ'ընէր, ժողովը առժամ գտնելով մերժեց։— Աղերդի Ս. Առաջնորդ Տ. Փառէն Վ. յայտնելով թէ Վիճակին մէջ քահանայի պէտք կայ, ընտրելիներ ներկայացնելով անոնց ձեռնադրութիւնը կը խնդրէր։ Ժողովը արտօնեց անոնց ձեռնադրութիւնը եւ որոշեց գրել իրեն՝ Աղթամար Տ. Ցովսէփ եպսկ. Ուրչանէի ղրկել զանոնք ի ձեռնադրութիւն։— Գնալը կղզիի վարժարանին ուսուցիչ Ցարութիւն էֆ. Մկրտիչեան եկեղեցական երգեցողութեան միօրինակութեան ծրագիր մը ներկայացուցած էր ժողովին ի վաւերացումն։ Ժողովը արժան դատեց եկեղեցական երգեցողութեան քննիչ Յանձնաժողովին նկատառութեան յանձնել։— Եւդոկիոյ Առաջնորդ Տ. Գէորգ եպսկ. Իւթիւճեան կը յայտարարէր Բաբերդի նորակառոյց եկեղեցին օծումը։ Ժողովը լսեց ի տեղեկութիւն։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարքը կարդաց առ Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանց ուղղած օրհնութեան գրութեան կոնդակը։

—Իզմիրէն Պատրիարքարան գրուած նամակով մը խնդրուեր է որ իրենց նորընտիր Առաջնորդին Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դուրեանի մեկնումը հեռագրով լուր տրուի առաջնորդարանին, որպէս զի պատշաճ ընդունելութիւն մը կատարուի։

—Երզրումի առաջնորդ Տ. Զաւէն Ծ. Վ. հոկտ. 4ին Երզնկա հասնելով՝ հեռագրած է Պատրիարքարան։

—Պաղտատի նորընտիր Պատր. Փոխանորդ Տ. Սերովբէ Վ. Սամուէլեան Երուսաղէմէն հեռագրած է Պատրիարքարան թէ ըստ հրամանի Ս. Պատրիարքին կը պատրաստուի մեկնիլ իր պաշտօնատեղին։

—Ս. Պատրիարքը Կէտիկ-Փաշայի ուղարկեց Տ. Ցովհաննէս քհնյ. Մերկերեանը իր ներկայութեանը կոչելով իրեն վերագրուած եկեղեցականի անպատշաճ մէկ արարքի մասին բացատրութիւն պահանջեց։

— Բղէի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ սեպտ. 20 թուականով. «Կարնոյ Առաջ. Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. Տ. Եղիշեան ամսոյս սկիզբէն Բղէի կը գտնուի վիճակային այցելութեամբ։ Իր ճամբու վրայի Գօռուզիլի և Ենորէսի հայ գիւղերը այցելելէ յետոյ ամսոյս 7ին անդ ժամանեց։ Խուռն բազմութիւն դիմաւորելու գացին՝ յարգալից եւ արժանավայել ընդունելութիւն մը ընելով։ Տեղացիներու փափաքին վրայ, Ս. Խաչի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերը քաղաքիս երկու եկեղեցիներու մէջ յաջորդաբար պատարագեց Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. և քարոզեց, յորդորելով ժողովուրդը մասնաւորաբար եկեղեցի եւ դպրոցի հանդէպ պարտականութիւններն անթերի կատարել եւ ամէն ջանք չխնայել ազգը կրթութեան համար։ Այսօր քաղաքէս կը մեկնի եւ 15 օրուան մէջ Բղէի հայ գիւղերը այցելէ վերջ Նըղնկայի ճամբով Թերճան պիտի այցելէ։

«—Տեղւոյս երկսեռ վարժարանները ամսոյս սկիզբը վերաբացուեցան։ Այս տարի ծրագրին վրայ նոր փոփոխութիւններ և յաւելումներ եղած են եւ լրացուցիչ դասընթացք մըն ալ աւելցած է։ Վարժարանոց պիւտճէին վրայ 30 ոսկիի նոր յաւելուած եղաւ. թէեւ միւս կողմէ յայտնի չէ թէ Ազգ. Պատրիարքարանը տարեկան երեք ոսկիի չափ նպաստը շարունակելու դիւրութիւնը պիտի ունենայ, առանց որու անկարելի պիտի ըլլայ փափաքելի կանոնաւորութեան մէջ պահել վարժարանները, քանի որ տեղացիք իրենց նիւթական անձուկ վիճակին մէջ հազիւ պիտի կրնան միացնել 100 ոսկին վճարել եւ գրենական պէտքերը հոգալ։

«Կը լսենք թէ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. անձամբ տեղեկանալով Բղէի կրթական վիճակին, հարկ եղածը անմիջապէս փութացած է տեղեկագրել Ս. Պատրիարքին»։

Մեր թերթին մէջ յօդուած մը հրատարակուեցաւ «Հովարտ վարդապետը» վերնագրով, որուն մէկ մասը արտատպած էր Սուրհանդակ։ Ոմանք անձնական կըրքերէ դրդուած՝ գիտակցաբար ուզած են ամբաստանել Մուշեղ վարդապետը, իբր հեղինակ այդ յօդուածին։ Այդ տեսակ ձրի զրպարտութիւն մը հերքելու համար, կուզենք ըսել թէ նոյն յօդուածով նկարագրուած գործերը տեղի ունեցած են Մանուշակի ուխտին օրը, որ օգոստոսի 22ին է։ Մուշեղ վարդապետը, այդ թուականին, Մանուշակ չէր կրնար գտնուիլ քանի որ ինքը օգոստ. 18ին Պոլիս եկած էր արդէն։ Բայց սակայն, ինքը կեանքին մէջ բնաւ Կէմլիւէկի կողմերը ճամբորդած չունի։ Այս հաստատական պարագաներէն զատ, պէտք չենք տեսներ ընդլայնելու մեր այս յայտարարութիւնը, ծանօթ ըլլալով Մուշեղ վարդապետին անբասիր ու պարկեշտ եկեղեցականի կեանքն ու վարքագիծը եւ մեր անխառն համակրանքը իրեն նկատմամբ։ Հետեւաբար, անոնք որ այս տեսակ սուտ ու սխալ մեկնութիւններ արտածողներուն ականջ կը կախեն, թող Պօլսէն դուրս՝ Արմաշի շրջակայքը փնտռեն մեր ակնարկել ուզած վարդապետը։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1905 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
ԳԻՆ 1 ՂՐՇ.

Հիւանդանոցիս յառաջիկայ 1905 տարւոյ Պարզ Օրացոյցը հրապարակ եկած է խնամով եւ մաքուր տպագրութեամբ։

Ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս տարի ալ Պարզ Օրացոյցը՝ եկեղեցական տարեդարձութեանց եւ ժամերգութեանց մասին մանրամասն ծանօթութիւններ պարունակելէ զատ, բարձրաստիճան եկեղեցականի մը կողմանէ յատկապէս Օրացոյցիս համար պատրաստուած եկեղեցական պաշտամանց ընդհանուր կէտերուն յառաջ խրատականներով եւ հրահանգներով եւս աւելի ճոխացած են։

Աւելորդ չենք համարիր նաեւ յայտարարել թէ՝ միմիայն Հիւանդանոցիս սեպհական Օրացոյցն է որուն ճշդութիւնը հաստատուած եւ վաւերացուած է Ազգ. Պատրիարքարանի կողմանէ, հետեւապէս պէտք է ուշադրութիւն ընել անոր կողքերուն վրայ գտնուած կնիքին, ուր գըրուած է «Սեպհականութիւն Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի, 1905»։

Հոգաբարձութիւնս գոհութեամբ սրտի կը հաստատէ որ՝ մեր բարեսէր ազգայնոց առհասարակ Հիւանդանոցիս նկատմամբ տածած սիրոյն եւ հոգածութեան արգասիքը կը վայելենք միշտ. բայց արդիւնաւ հաստատութեանս մէկ գլխաւոր հասոյթը կազմող այս Օրացոյցին սպառումը՝ երբեք համեմատական չէ մեր ժողովրդեան թուոյն հետ, ներկայիս կը խնդրէ մեր բարեսէր ժողովրդէն, որպէս զի անձնիւր ոք հաճի այդ գրպանի Օրացոյցէն գնել անպատճառ մէկմէկ հատ, որուն արդիւնքը յատկացուած է հաստատութեանս 1000է աւելի պատսպարելոց բազմադիմի պէտքերուն։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Հոգաբարձութեանս Դիւանատունը ի Մեծ Նոր խան թիւ 48. 49, 50։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց քով։

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Սահակ էֆ. Խանճեան որ ներկայ տարւոյ հանգանակին համար ցարդ 1192 ½ ղրուշ հանգանակած եւ յանձնած էր Դրամատնեակս, այս անգամ եւս 272 ½ ղրուշ հանգանակած է հետեւեալ բարեսէր անձերէ, որով 1904 տարւոյ համար հանգանակած փոխարէն ըրած հանգանակութեանց ընդհանուր գումարը կը հասնի 1465 ղրշ.ի։

Վերջին ցուցակ։ Գումար նախորդ ցուցակաց 1192 ½։

Տիկին Աննա Թէրզեան 47,50, Տիկին Գեղեցիկ Ս. Պօղոսեան 10, Արշակ էֆ. Մանուկեան 20, Տօքթ. Բարսեղ էֆ. Սեւեան ի Տիվրիկ 20, Ցարութիւն էֆ. Սեւեան ի Տիվրիկ 20, Պօղոս էֆ. Պեռպերեան 20, Սինամ էֆ. Պօյաճեան 20, Արսէն էֆ. Թէրզեան Վանցի 10, Գառնիկ էֆ. Թէլյեան 10, Եղիազար էֆ. Գ. Եաղսալեան 10, Մանուկ էֆ. Սլէյմանեան 10, Միհրան էֆ. Հալաճեան 10, Միհրան էֆ. Գարամանեան 10, Պետրոս էֆ. Ֆրէնկեան 10, Ռուբէն էֆ. Գամազիելեան 10, Խաչիկ էֆ. Դաւիթեան 5, Կիւրեղ էֆ. Զ. Երէնկեան 5, Մանուկ էֆ. Կրկիկեան 5, Մելքոն էֆ. Պօղոսապետեան 5, Ց. Կ. ամի 5, Պետրոս էֆ. Մանկեան 5, Սիման էֆ. Տօլմաեան 5։ Ընդամէնը 1465 ղրշ.։

—Պօղոս էֆ. Ալպօյաճեանի ընդ. Օր. Մաննիկ Ց. Դոնճեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփնջի 100 ղր. նուիրած է Հիւանդանոցիս Ցարութիւն Գ. Գարակիւլեան։

Հոգաբարձութիւն

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՄՈՒՔՏԷՆԻ ՇՈՒՐՋԸ
ՆՈՐ ՑԱՐՁԱԿՈՒՄՆԵՐ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 18 հոկտ.—Սախարով զօրավարը այսօրուան թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Ռուսիոյ ընդհանուր սպայակոյտին.

«Հոկտ. 17ի գիշերը ճաբոնները յարձակեցան մեր աջ կողին վրայ, բայց ետ մղուեցան։ Մեր բանակին կեդրոնին դէմ ճաբոնական խիստ բազմաթիւ զինուորներու համախմբում մը կը դիտուի։ Մեր ձախ կողին վրայ հոկտ. 17ին ոչ եւ է ընդհարում չկատարուեցաւ։

—Խարպինէն հետեւեալը կը հեռագրեն Պիրժէվիա Վէտոմոսթի.

«Հոկտ. 17ի գիշերը յառաջացող Ռուսները յարձակեցան թշնամիին վրայ։ Ցաջողեցան ճաբոնները ետ մղել վեց դիրքերէ. նաեւ գրաւել անոնց տասնըչորս թնդանօթները.»

ԹՈՔԻՕ.—(Պաշտօնական).— Պաշտօնական տեղեկագիր մը կ'ըսէ.

«Ճաբոնական զօրախումբ մը, Եամատա զօրավարին հրամանատարութեամբ, հոկտ. 16ին երբ կ'երթար օգնելու Շա–Հօ–Բաւի հիւսիսային կողմը կռուող մեր զինուորներուն, թշնամիին հանդիպեցաւ։ Ճակատամարտ մը կատարուելով, մեր զօրախումբը յաջողեցաւ ետ մղել թշնամին եւ իր նախնական դիրքը վերագրաւել, սակայն հոն պաշարուեցաւ ռուսական զօրաբաժնի մը կողմէ։ Նորէն ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ, որուն հետեւանքով մեր զօրախումբը յաջողեցաւ խլել թշնամիին կորդերը, բայց հարկադրուեցաւ թողուլ տասնըչորս թնդանօթներ, վասն զի անոնց ձիերը սպաննուած էին։»

—Օեամա զօրավարը հետեւեալը կը հեռագրէ.

«Հոկտ. 18ի գիշերը Ռուսները երկու անգամ յարձակեցան մեր ձախակողմի, կեդրոնի ու աջակողմի բանակներուն աջ կողին վրայ, բայց բոլոր այդ յարձակումները ետ մղուելով, թշնամին ետ քաշուեցաւ՝ բազմաթիւ մեռեալներ թողելով պատերազմի դաշտին վրայ»։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ հոկ. 15ի ճակատամարտին վրայ պաշտօնական տեղեկագիր մը կ'ըսէ.

«Ձախակողմի բանակին աջ կողմի զինուորները հոկտ. 15ին յարձակեցան ռուսական դիրքի մը դէմ՝ Շա–Հոյի վըրայ։ Կռիւը շատ բուռն եղաւ, վասն զի Ռուսները մեծ ընդդիմութիւն մը ըրին։ Վերջապէս Ռուսները հարկադրուեցան թողուլ այդ դիրքը։ Այդ օրը կատաղի ճակատամարտ մը եղաւ, ճաբոնական ձախակողմի բանակը գրաւեց նաեւ Շա–Հօ–Բաւն եւ Սիանութին։ Կէսօրէն ետքը նոր յարձակում մը կատարեցին ճաբոնական զինուորներուն դէմ, բայց նորէն ետ մղուեցան»։

ՄՈՒՔՏԷՆ.—Ռիւթէր կ'ըսէ թէ ռուսական զինուորները շատ յոգնած են։ Անոնց պաշարները անբաւական են։ Ճամբաները լեցուած են նահանջող Ռուսներով։ Քուրոփաթքին զօրավարը մեծ կարգավորութիւն ցոյց տուած է հոկտ. 16ի բուռն ճակատամարտին մէջ որ հետզհետէ դադրեցաւ։

ԼԻԶԲՈՆԱ.—Ռիպէյրոյի դահլիճը հրաժարեցաւ։

ՓԱՐԻԶ.—Խորհրդարանը այսօր բացուեցաւ եւ որոշեց իր օրակարգը։

ՀՌՈՄ.—Երեսփ. Ժողովը լուծուեցաւ։ Նոր ընտրութիւնները նոյեմ. 6ին պիտի կատարուին եւ նոր ժողովին բացումը նոյեմ. 30ին պիտի կատարուի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Այսօր, Վիլհէլմ կայսեր ու կայսրուհիին ներկայութեամբ, տեղի ունեցաւ Ֆրէտէրիք կայսեր համար կանգնուած յիշատակարանին եւ անոր անունով շինուած թանգարանին բացումը։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 18 հոկտ.— Նովոյէ-Վրէմիա հետեւեալ լուրերը կը հաղորդէ.

—«Ճակատամարտը վերսկսաւ հոկտ. 17 երեկոյեան։ Ռուս. բանակը որ յաջողած էր իր դիրքերը պահել Շա–Հօ գետին մօտ, նախ ետ մղեց բազմաթիւ յարձակումներ. յետոյ ինք ալ յարձակողական ձեռնարկեց եւ դէպ ի ճաբոնական բանակը յառաջացաւ, ամէնէն աւելի իր ճիգերը ամփոփելով թշնամիին կեդրոնին դէմ։ Ճաբոնները իրենց բանակին կեդրոնը տկարցուցած էին եւ բազմաթիւ զինուոր ղրկած էին հիւսիսային արեւելեան կողմը՝ ռուսական բանակին շուրջը դառնալու համար։ Ռուսները այս պարագայէն օգտուելով, խիստ բուռն ճակատամարտ մը ըրին, յաջողեցան խզել թշնամիին կեդրոնը, հարկադրելով ճաբոնները թողուլ այդ դիրքերը եւ աւելի ետ երթալ։»

— Հեռագրական ուրիշ գործակալութիւնը սա հեռագիրը ստացած է Մուքտէնէն.— «Ռուսական բանակը կը շարունակէ իր յարձակողական շարժումը։ Ռուսներուն աջ թեւը ետ մղեց ճաբոնները դէպ ի Շա–Հօ գետը եւ հարկադրեց զանոնք վերստին ձախ եզերքը անցնիլ։ Այս առաւելութենէն օգտուելով ռուսական բանակին մէկ մասն ալ վերստին անցաւ Շա–Հոն, կորսուած դիրքը ետ առնելով եւ փաթթելով հալածելով թշնամին։ Շա–Հօյի ձախ եզերքին վրայ կատաղի կռիւ մը եղաւ, ուր Ռուսները յարձակեցան բլուրի մը վրայ որուն դիրքը կը տիրէ պատերազմի դաշտին շրջակայքը՝ բաւական հեռաւորութեամբ։ Ռուսները գրեթէ դժուարամատչելի ժայռերու վրայ մագլցեցան հետզհետէ մօտենալով թշնամիին. մեծամեծ կորուստներով եւ սուիններով կատարուած դիւցազնական կռիւ մը եղաւ, կրցան գրաւել բլուրը որ ճաբոնական դիրքերուն բանալին է։ Ճակատամարտը վերջին օրերս կատարուածներէն շատ աւելի մահաբեր եղաւ.»

ԹՆԴԱՆՕԹՆԵՐՈՒ ԳՐԱՒՈՒՄ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ռուս լրագրին Մանչուրիոյ թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ եւրոպական Ռուսիոյ առաջին զօրաբանակին հրամանատար Մէյէնտօրֆ զօրավարը յաջողեր է տասնըմէկ թնդանօթ գրաւել ճաբոններուն ձեռքէն։ Միանգամայն երէկ առտու (17 հոկտ.) շարունակելով սուիններով կատարուած ճակատամարտը յաջողեր է պաշարել մարտկոցներ եւ նորէն տասնըմէկ թնդանօթ գրաւել։

ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

ՓԱՐԻԶ.— Շա–Հոյի ձախ եզերքին վրայ կատարուած ճակատամարտներուն մէջ երկու կողմի բանակներուն կորուստը ահագին է։ Վերջերս եղած ենթադրութիւնները ճշմարտութենէն վար են։ Ճակատամարտը կը շարունակէ կատաղի եւ անորոշ կերպով։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ՄԸ ԵՏ ՄՂՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ, 19 հոկտ.— Լիաօ–Եանկէն կը հեռագրեն Տէյլի Նիւզի թէ Քուրոբաթքին զօրավարին բանակը ճաբոնական բանակին վրայ յարձակեր է հոկտ. 17էն 18ի գիշերը։ Ռուսները իրենց ճիգերը կեդրոնացուցեր են ճաբոնական բանակին ձախ ու աջ կողմերուն եւ կեդրոնին վըրայ, զորս կը հրամայէին Օքու, Նօծու եւ Քուրօքի զօրավարները։ Ռուսները թէեւ քանի անգամներ կրկնեցին յարձակումները, սակայն չկրցան կոտրել ճաբոնական բանակներուն ճակատամարտի գիծը։ Ռուսներուն յարձակումները ետ մղուեցան ամէն կէտերուն վրայ, մեծամեծ կորուստներ տալով։

— Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ Օեամա մարէշալը հեռագրեր է շուտով եօթանասուն հազար զինուոր ղրկել իրեն։

ՊՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

ՀՌՈՄ.— Իլ-Մաթինօ լրագիրը հեռագիրներ կը հրատարակէ Չէ-Ֆուէն՝ ծանուցանող թէ Շթէօսել զօրավարը հարկադրուեր է ճաբոններուն թողուլ Բորթ-Արթուրի քաղաքը, նաւահանգիստը եւ բոլոր ամրութիւնները. միայն պահեր է Լիաօ-Թի-Շանի դիրքերը՝ Բորթ-Արթուրի հարաւային արեւմտեան կողմը։ Շթէօսել զօրավարը հոն ամրացեր է տասը հազար զինուորներով եւ վեց ամսուան պաշարով։ (Այս լուրը մեծ վերապահութեամբ կը հաղորդենք, վասն զի Բարիզէն ու Լոնտոնէն հաստատուած չէ.— Ծ. Գ.)։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճաբոնի Խորհրդարանը հոկտ. 28ին պիտի գումարուի։

—Նիւ-Եօրքէն կը հեռագրեն թէ Ճաբոնի կառավարութիւնը վաթսուն ընդծովեայ շոգենաւեր յանձնարարեր է ամերիկեան վերջին դրութեամբ։

—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ ճաբոնական թորփիլահալածներ գրաւեր են անգլիական Սաուբէմբթըն շոգենաւը որ չինական նաւակներ կը պարպէր՝ Բորթ-Արթուրի պաշտպանութեան յատկացուած պաշարներ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 5 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քօնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	93	59
Ամէնէն բարձր գին	»	93	38
Ամէնէն վար գին	»	93	25
Ռումէլիի Երկաթուղի գօգ.	Ֆր.	123	87
Ամէնէն բարձր գին	»	124	37
Ամէնէն վար գին	»	123	37

ԲԱՑՈՒՄ 6 Հոկտեմբեր			
Օսմ. Քօնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ո.	93	34
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124	12
Շիրքէթի Խայրիէ		23	31
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		16	35
Օսմ. Պանքա		—	—
Ցունական պանքա		427	—
Տէրքօս		243	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	17
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	12
» ժուիսանս		3	02
» պարտաթուղթ		495	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		518	—
Թրանսվաալ		90	—
Քրէտի Ֆօնսիէ Եգիպտական Ա		254	50
» » » Բ		269	—
Լավրիօն		57	50
Անատօլուի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	95
» պարտաթուղթ		532	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	109	32 ¼
Բարիզ » »	Ֆր.	23	87
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին տեսնուածէ չէք	մարք	18	55
Վիէն » չէք	Ֆիօր.	21	84

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանկնոց	Ղրշ.	87	17
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Ռուս Իմբէրիալ	»	39	20
[illegible]	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	32
Մէճիտիէ	»	—	—
Բուլկ. Թղթադրամ	Օ. Ո.	6	62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Հոկտեմբեր			
Անգլիական Քօնսոլիտէ		88	37
Միացեալ պարտք	բաց.	84	75
	գոց.	84	63
Օսմանեան Պանքա		13	50
Ռուսական 1888-1889		93	50
Հելլենական 5 %		46	—
» Մոնոփոլ		47	50
Պուլկարական 1892		94	25
Եգիպտոսէն Ունիֆիէ		107	50
Ճաբոնական %		78	50
Թրանսվաալ		3	56
Ֆէրէյրա		1	31
[illegible]		85	31 ¼

ՓԱՐԻԶ, 18 Հոկտեմբեր			
Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	90
Միացեալ պարտաթուղթ բաց.	Ղրշ.	86	10
Միացեալ պարտաթուղթ գոց.	»	85	93
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	601	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	126	50
Օսմ. ժուիսանս	»	465	—
Օսմ. Ռէժի	»	335	—
[illegible] Թիւրք 4 %	»	561	—
Քրէտի Լիոնէ զուրոնը կտրած	»	1129	—
Իտալական Ռանթ	»	103	95
Սպանիական արտաքին	»	86	87
Աւստրիական	»	101	—
Թրանսվաալ	»	91	50
Ռուսական 4 %, 1901	»	93	65
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	120
Դրամագլուխ	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 18 Հոկտեմբեր			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	40
Ռումէլիի երկաթուղի	»	121	25
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 18 Հոկտեմբեր			
Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	84	25
Ռումէլիի երկաթուղի	»	137	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	205

ԲՐԻՒՍԷԼ, 18 Հոկտեմբեր		
Միացեալ պարտք	85	18
Ռումէլի երկաթուղի	124	75

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ
4 %
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ
Ա. ՍԵՐԻ

Անուանական արժէք 54,000,000 ֆր. կամ 44,064,000 մարք, 2,160,000 անգլ. ոսկի, 2,376,000 օսմ. ոսկի, 25,920,000 հոլանտական ֆիօրին։

1320 զիլհիճէէ 3 թուակիր կայս. իրատէով արտօնուած եւ Պաղտատի երկաթուղիի Օսմ. Կայս. Ընկերութեան յանձնուած, ի փոխարէն քիլոմեթրական երաշխաւորութեան, կայս. կառավարութեան կողմէ արտօնուած, 1318 փետր. 28ի (5 մարտ 1903) մասնաւոր պայմանագրութեան համաձայն, Քօնիա–Պաղտատ, պարսկական ծոց երկաթուղիին Քօնիայէն մեկնող 200 քիլոմեթրնոց առաջին ճիւղին համար. որուն արտօնութիւնը արուած է Անատոլուի օսմ. երկաթուղիի Ընկերութեան, 1318 փետր. 20ի (5 մարտ 1903) պայմանագրութեամբ։

108,000 պարտաթուղթեր, կրողին տրուելիք, 500 ֆրանք եւ կամ 408 մարք, 20 անգլ. ոսկի, 22 օսմ. ոսկի, 240 ֆիօրին, անուանական գնով։ 4000 սերիի բաժնուած են, 20 հատնոց արժէթուղթերով, այն է 80,000 արժէթուղթ, մէկ մէկ պարտաթուղթնոց եւ որ 1էն մինչեւ 80,000 թիւ պիտի կրէ։ Նաեւ 1400 սերիի, 4 հատնոց արժէթուղթերով այն է 5600 արժէթուղթ, 5 պարտաթուղթնոց եւ որ 80,000էն մինչեւ 108 հազար թիւ պիտի կրէ։ Ասոնց վրայ բաժանորդագրութիւն բացուած է 100,000 պարտաթուղթերու։ Տարեկան տոկոս պիտի բերէ 20 ֆր., կամ 16.32 մարք, 0.16.0 անգլ. ոսկի, 0.88 օսմ. ոսկի 9.60 հոլանտական ֆիօրին։ Առաջունը 98 տարիէն վճարելի է, սկսեալ 1903 յուն. 2էն (Ն. Տ.), կամ սակարանին մէջ նորէն գըլնելով, եթէ սակերը հրապարակ հանուելու գնէն վար են, եւ կամ տարեկան վիճակահանութիւններով, եթէ հրապարակ հանուելու գինէն վար արժէք չունին սակերը։ Տոկոսները եւ վիճակահանութիւնները պիտի կատարուին Հանրային Պարտքի վարչութեան միջոցաւ։

Արժէթուղթերը վեցամսեայ կտրոններ պիտի ունենան, վճարելի մարտ 1ին (Ն. Տ.) եւ սեպտ. 1ին (Ն. Տ.)։ Վիճակահանութիւնները տեղի պիտի ունենան սեպտ. 1ի կտրոնի վճարման պայմանաժամէն երկու ամիս առաջ։ Վիճակահանութեանց մէջ շահած պարտաթուղթերու վճարումը պիտի կատարուի կտրոնին վճարման հետ։ Կտրոններուն եւ արժէթուղթերուն վճարումը, զանոնք ունեցողներուն փափաքին համաձայն, պիտի կատարուի Կ. Պոլսոյ, Բարիզի, Պէրլինի, Ֆրանքֆորթի (Մայնի վրայ), Լոնտոնի, Ամսթէրտամի եւ եւրոպական ուրիշ քաղաքներու մէջ, երկրին դրամով և ըստ դրամական հաստատ տարբերութեան. 22 օսմ. ոսկի, 500 ֆր., 400 մարք, 20 անգլ. ոսկի, 240 հոլանտական ֆիօրին։

Այս պարտաթուղթերը եւ իրենց կտրոնները բոլորովին զերծ են ա եւ է տուրքէ, մաքսէ, դրոշմաթուղթէ եւ զեղչէ։

ՇՐՋԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳԻՆ
հարիւրին 86.30

Այսինքն 18.986 անգլ. ոսկի 22 օսմ. ոսկի անուանական գին ունեցող պարտաթուղթին համար։ Մուծումները կը սկսի 1904 սեպտ. 1էն (Ն. Տ.)։ Ստորագրութիւնը բացուած է 1904 հոկտ. 14էն սկսեալ, Կ. Պոլսոյ մէջ, Օսմ. Կայս. Պանքան, Ղալաթիա։ Տոկոսին եւ ամորթիզմանին կանոնաւոր վճարումը ապահովելու համար, որ 2,207,250.52 ֆրանքի կը հասնի տարեկան, ինչպէս նաեւ փոխառութեան վերաբերեալ ծախքերուն համար, կայս. կառավարութիւնը բացարձակ եւ անդառնալի կերպով յատկացուցած է 106,000 օսմ. ոսկիի գումար մը, մինչեւ պարտաթուղթերու անուանական դրամագլուխին ամբողջովին հատուցումը։ Ասոր փոխարէն ցոյց տրուած են Չէյմէ գաւառակին (Այտընի կուսակալութիւն), Հիւլէ գաւառակին (Պաղտատի կուսակալութիւն), Մուսուլի գաւառակին (Մուսուլի կուսակալութիւն), Մարտինի գաւառակին (Տիարպէքիրի կուսակալութիւն) եւ Ուրֆայի ու Հալէպի գաւառներուն տասանորդները։ Այդ հասոյթներուն գանձումը յանձնուած է Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութեան։ Եթէ երբեք այդ գաւառակներուն տասանորդներուն գանձումը տարեկան 106,000 օսմ. ոսկիի չհասնի, մնացած գումարը ուրիշ գաւառակներու տասանորդներուն հասոյթներով պիտի գոցուի։

Բացի 106,000 օսմ. ոսկիի գումարէն, կայս. կառավարութիւնը ներկայ փոխառութեան համար անդառնալի կերպով յատկացուցած է Գօնիա–Էրէյլիի գիծին շահագործման խառն հասոյթներուն մէջ ունեցած մասնակցութեան արտադրած գումարը, մասնակցութիւն որ ամէն տարի պիտի հաստատուի մասնաւոր պայմանագրութեան համաձայն։ Այս խառն հասոյթները պիտի յատկանան մինչեւ արտօնութեան դրամագլուխը վճարուի ամբողջովին։ Պաղտատի երկաթուղիին կայս. Ընկերութիւնն ալ իր կողմէ այդ փոխառութեան ամբողջական վճարման յատկացուցած է անդառնալի կերպով՝ Գօնիայէն մեկնող 200 քիլոմեթրնոց ճիւղը, որուն շինութիւնը աւարտած է, ինչպէս նաեւ այդ գիծին շարժական կազմածները։ Ասկէ զատ, միեւնոյն կերպով պայմանաւորուած է այդ երկաթուղիին շահերուն մասնակցութիւնը, շահագործման ծախքերը հանելէ յետոյ։ Կայս. կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ ամէն ատեն, երկու ամիս անգամ մը կանխապէս եղած ազդարարութեամբ մը, պարտաթուղթերը շրջաբերութենէ քաշել, հարիւրն հարիւր գին տալով անոնց։

Տօյչը Պանք ստանձնած է փոխառութեան ամորթիզմանը, անդառնալի կերպով եւ ամբողջութեամբ։ Արտօնուած է ցոյց տալ ուրիշ կեդրոններ, թէ՛ Գերմանիոյ եւ թէ ուրիշ երկիրներու մէջ։ 2—3

ԳԵՂԵՑԻԿ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ՃԻՇԴ ՈՒԶԱԾՆԻԴ—ՃԻՇԴ ՓՆՏՌԱԾՆԻԴ
«Ժամանց կամ բնտանեկան խաղեր»
Զ. Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ընտանեկան անմեղ զբօսանքներու գեղեցիկ հաւաքածոյ մը.—

Այլ եւս մի՛ ըսէք թէ գիշերները երկար են, ձմեռը ինչպէս ժամանակ պիտի անցընենք. առէք «Ժամանց» մը եւ կըրնաք ամբողջ ձմեռը զուարճանալ եւ զըւարճացնել ձեր հիւրերը.—

Անհրաժեշտ ամէն մարդու.— Անհրաժեշտ ամէն ընտանիքի։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով եւ կեդրոնատեղին է Գ. Պալենց գրատունը։

Գին 5 Դահեկան
53 Առիթէն օգտուեցէք 8—24

Առաջնակարգ Ընկերութիւն

Հոնկրուազ

Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Այս Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԷՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ շահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ երաշխաւորեալ տոկոսի սակերով, ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցման գանձելի ապրեթօշակներու։

Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ ԱՉՔԷ ԱՆՑԸՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԱՆԿԱՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՋԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԽԻՍՏ ԳՈՀԱՑՈՒՑԻՉ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ.
Մեր գործակալք Տ. Պ. ՏԱՎԻՏՕ եւ Ընկ. Գավաֆեան խան, Թիւ 5, Ղալաթիա

Ընդհ Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՕՐԴԻՔ Զ. ՊԱՌՆԱՏԱՆԻ
Պոլիս Պառնաքան խան

18 27—50

ՀԱՅԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԽԱՅԾՂԱՆ ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄ

Խայծղանի այս ջուրը ամէն կերպով գերազանց է Սերապոյէ բերուած կարգ մը նոյն կարգի ջուրերէ որոնց բաղադրութիւնը յայտնի չէ, եւ որոնց համար այնքան չինծու գովեստներ կը կարդացուին։ Հագգը Էքրէմ խայծղանը օսմ. ու օտար բժիշկներու գնահատմանը եւ առողջապահական Խորհուրդին արտօնութեանը արժանացած է։ Անոր գործածութիւնը բնաւ տառապանք խանգարում առաջ չի բերեր, ինչպէս կ'ընեն խայծղանի միւս ջուրերը։ Խիստ օգտակար է հոգի, ցնցղատապի, կուրծքի հարբուխներու, ինֆլուէնցայի եւ Թոքախտի առաջին շրջաններուն։ Կը գտնուի առաջնակարգ վաճառատուններու եւ դեղարաններու մէջ։ Գինն է հինգ ղրուշ։ 24 27—50

ԻԼԱՆ
(Խազինէի Խասսաի Շահանէ)

Խազինէի Խասսաի Շահանէ միւպաշերի օլընտըղը Թէքէքէ էօքվաթը Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մահը հալը Ռումինին ալթընճը չէհարշէնպիհ կիւնինէ գատար 100ատէ 3 Թէնզիլի պիւլ գապուլ էտիլմէ մէզքիւրատ իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթպայ Թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւթաահըտէն էտիլմէ մէզքիւրատ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշտէրիլէրինա կէլմէլէրի։ 2—3
Ֆի 3 Թէշրինի էվվէլ, սէնէ 320

* *

Խազինէի Խասսաի Շահանէ միւպաշերի օլընտըղը ֆրանսըզ մալինատէն բոթին գունտուրա պէհէրի 60 ղրշ., չարգ մալինատէն բոթին ղունտուրա 44, էլմէ էտրիսինտէն ճիզմէ 88, վիտէլատան պէնէղ գոնչըլը ճիզմէ 88, պիլաթին ճիզմէ 85, բուղ ճիզմէ 80, էլմէ էտրիսինտէն ճիզմէ 107, վաքէթատան պօթ ճիզմէ 52, էլմէ էտրիսինտէն պէլաղ գոնչըլը ճիզմէ 90. Այրըգ գապալը պալաղ հիզմէթլէրինէ մուգաղդամ ֆիյաթըլէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մահը հալը Ռումինին 6ընճը չէհարշէնպիհ կիւնինէ գատար 100ատէ 3 Թէնզիլի պիւլ գապուլ էտիլմէ մէզքիւրատ իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթպայ Թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւթաահըտէն էտիլմէ մէզքիւրատ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշտէրիլէրինա կէլմէլէրի։ 2—3
Ֆի 3 Թէշրինի էվվէլ, սէնէ 320

* *

Խազինէի Խասսաի Շահանէ միւպաշերի օլընտըղը ալթը օխա գոչէր ֆիլիսինին պէհէրի ճէպին գըլէսի մէճիտի 20 ղրշ. հիսապըլա 5 ղրշ. 62.50 սանթիմտէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մահը հալը Ռումինին 6ընճը չէհարշէնպիհ կիւնինէ գատար 100ատէ 3 Թէնզիլի պիւլ գապուլ էտիլմէ մէզքիւրատ իհալէի գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան իթպայ Թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէի միւթաահըտէն էտիլմէ մէզքիւրատ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշտէրիլէրինա կէլմէլէրի։ 2—3
Ֆի 3 Թէշրինի էվվէլ, սէնէ 320

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1310 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եէնի խան եւ կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մահմուտփաշա, Օսմ. Կայս. Պանքայի,
Եէնի Ջամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սաաօք եւ Ռոահիդի,
Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ գաբու Թիւ 10
Մագրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս,
կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Քեամիլ էֆ.,
չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա,
Մոտա ճատտէսի.

Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց,
Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Եդիէն Քրէմէզի,
Թէվէքքիլ խան.
Բերա, Մահմուտփաշա Օսմ. Կայս. Պանքայի,
Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Ւ. Ռուսէ,
Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆ.
Բ. Սոմմարիպա, Բէնտիք.

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 38—50

ԱՆՔԸՐ
Հիմնեալ 1858ին
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԳՏՆՈՒԱԾ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆԸ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՏԱՐԱԾԵԱԼԸ

Երաշխաւորութեան գումար Ֆր. 168,600,000 | Վճարեալ գումարներ Ֆր. 277,000,000

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի համար ընդհանուր գործակալ
ՍԻԿՖՐԻՏ ԱՏԼԷՐ
21 Սթամպոլ Ապուս էֆէնտի խան 14—42

ԻՆՉ ԿԵՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսու ըլլան մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, ըստ որում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կը դառնայ տղոցն ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակուած բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ, նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի եւ Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը շօքօլայի պէս խիստ քաղցրահամ է եւ միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կրկին անգամ սնունդ կը պարունակէ, զոր ուտող տղաք կը սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին, կը կայտառանան, շուտով ոտքի կ'ելլեն եւ առանց հիւանդանալու ակռայ կը հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով սնած տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր եւ կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է կը գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճան ոյժ, սնունդ եւ կորով կու տայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու դեղի մթերանոցներուն մէջ
2 8—10

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվըրփուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	559
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	484
Լուքանիա	12950	Վէնիա	322
Քամփանիա	12950	Փավիա	294
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	293
Ումպրիա	8128	Սքիթիա	293
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	255
Սէրվիա	7392	Ալէփփօ	218
Օրանիա	7269	[illegible]	16

Դիմել առ.
25—50
ՃՈԼԻ Ե. ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՐՐՈՐԴ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
ՍԻՆԿԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 343 ԵՒ 343 ԿՐԿԻՆ
ՓՈՆ ՄԱՌՇԻՆ ԴԷՄ
ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑ Է
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ
5—20

CAISSE PATERNELLE
ՔԷՍ ՊԱԹԷՐՆԷԼ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
ԸԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌՈՒԻՆ ՏԱԿ

ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ » 62,750,000

Ուրեմն ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74%, որով ՔԷՍ ՊԱԹԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը վեր ի վեր կը հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութենէն.

Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամէնէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս

Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց Ընկերութեան եւ Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՐ, Տրանսաթլանթիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, նախկին գանձապահ.
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.

Թուրքիոյ Տնօրէն Փ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպուլ, Սուլթան-Համամ, Բասած Բաթըրճըօղլը

Ընկերութեան վրայ Տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.
ԾԱՆՕԹ. — Շահաւոր դիրք պիտի տրուի այն քննիչին որ կարենայ արդիւնք մը իրագործած ըլլայ անձնապէս։
28 39—48

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Դիտօ	1497	Կոզօ	1011	Մալթօ	724	Ռոզարիօ	136
Ալէքթօ	3607	Դոմինօ	1906	Կրոտինօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	[illegible]	Սիրիօ	1735
Արիոսթօ	2277	Էքօ	[illegible]	Հիտալկօ	1581	[illegible]	[illegible]	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տոմինօ	987	Հիլարիօ	372	Միլօ	1057	Սորրենտօ	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	5383	Հորաթիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	[illegible]	Թ. Ուիլսըն	[illegible]
Պրիւնօ	841	Տիսամօ	[illegible]	Իակօ	2354	Նէրօ	1033	Թորօ	3327
Պըֆֆալօ	448	Էպօ	2461	Իտահօ	[illegible]	Օթթօ	[illegible]	Թոլէտօ	1470
Չէլլօ	1371	Էլտորատօ	1520	Ճունօ	[illegible]	Օթհէլլօ	4036	[illegible]	487
Գալիպսօ	1337	Էրգօ	84	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	[illegible]	Քալլինօ	1207	Պալէրմօ	631	Վասօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆինլանտօ	1828	Քոմօ	1760	Պոլօ	510	Վոլօ	1289
Սիսէրօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռապալլօ	1229	Վ. Լէթուրն	2396
Սիւսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէպանթօ	2272	Ռոսալինտօ	1663	Ենտօ	[illegible]
Քլիօ	1697	Կալիլէօ	3060	Լիվոռնօ	1643	Ռոլլօ	1613	Զէնօ	[illegible]
Գոլորատօ	[illegible]	Կիկանօ	[illegible]	Լոնտոնօ	[illegible]	Սալէրնօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Մօրէնօ շոգենաւը, նաւապետ Փօքսօլ։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի։
Միֆուսօ շոգենաւը, նաւապետ Թօմ, ամսոյս 31ին։

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 33—50

COMP RUSS
Navigation a Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Հոկտեմբեր

Գշ. 5/18 Սեւաստաբոլ ժամը 10ին մ. ջօրէէն առաջ։
Տարտանէլ, Էյնոսրոզ, Գէլանկ, Իզմիր, Քիոս, Թաբ պո լուս—Շամ, Պէյրութ Եաֆա, Բորթ—Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժ. մը 4ին յետ միջ. րէին։
Եշ. 7/20 Օտէսա՝ ժամը 1ին մ. ջօրէէն առաջ։
Շբ. 9/22 Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Աղեքսանդրիա ժամը 1ին մ. ջօրէէն առաջ։ Օտեսա ժամը 2ին յետ մ. ջօրէ։
Կ.ը. 0/23 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Բաթում ժամը 8ին միջ. րէէն առաջ. Զոնկուլտագ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջ. րէի։ 37—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թոփհանէ քարափին վրայ։
15 4—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանողաց

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	9000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	3500
[illegible]	8000	[illegible]	2500
[illegible]	8000	[illegible]	350
[illegible]	8000	[illegible]	3000
[illegible]	8000	[illegible]	900
[illegible]	3700	[illegible]	800
[illegible]	3700	[illegible]	8
[illegible]	3700		
[illegible]	3500		

[illegible] 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
12 43 50 [illegible]

«ԱՐԵՒԵԼՔ»,, Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (173

ՊԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ը.

ԲԱՐԻԶԻ ՄԱՅԹԸ

Բայց ի՞նչ պիտի ըլլար… Ո՞ւր կրնար երթալ… առանց դրամի, աջակցութեան յանձնարարութեան ու պաշտպանի։

Դքսուհին կարգ մը իրաւացի յանդիմանութիւններ ուղղելէ յետոյ Իվօնի, այս վերջինը զգացած էր թէ անոր սիրտը կակուղցած էր։ Վարժուած ըլլալով իր աղջիկը կոչել Սիւզանը, Բարիզի մայթերուն վրայ նետելու մասին խղճահարութիւն կ'ունենար Դքսուհին։ Այսպէս կը կարծէր Սիւզան։

Ակներեւօրէն, Դքսուհին մտադիր էր Իվօնի պէտքերը հոգալու, օգնութիւն մը ընելով անոր, որպէս զի նորատի աղջիկը անօթութենէ չմեռնի եւ կարենայ պատսպարան մը գտնել, գլուխը հանգչեցնելու համար։

Սիւզան կռահած էր այդ կարեկից արտայայտութիւնները, ու այդ համոզումը նոր պատրուակ մը եղած էր՝ աւելի շուտ փախչելու համար տունէն։

Շատ բան գտած էր այդ տան մէջ, ուր ո՛չ մէկ բան կը պարտէին իրեն։

Նախնական բան մը չէ՞ր յափշտակած։

Հագուստները ու զգեստները չէ՞ր ընդունած կնոջ մը, որուն եւ ո՛չ մէկ բանն էր։

Որքա՜ն յանցաւոր կը դատէր ինքզինքը… Ու տիկին տը Ռուվրէյ ո՛րքան իրաւունք ունէր զինքը անիծելու։

Սակայն Դքսուհին այդպէս չէր վարուած։ Անդարմանելի խօսքեր չէր ըրած բնաւ, որոնց կը սպասէր Սիւզան։

Իր ճշմարիտ աղջկան երեւան ելլելը այնպիսի ուրախութիւն մը պատճառած էր խեղճ մօրը որ վրան ուժ չէր մնացած անոր զայրանալու։

Այս գաղափարը միայն կրցած էր քիչ մը մխիթարութիւն պարգեւել Սիւզանի։

Մեքենաբար, իր ճամբան շարունակեց, առանց գիտնալու թէ ո՛ւր կը դիմէր։

Սա ստոյգ էր որ Ֆրանսուազի մօտ չպիտի դառնար։

Անշուշտ դուքսը մտածած ըլլալով իր անհետացման վրայ, Ֆրանսուազի մօտ պիտի փնտռէր։ Չէր ուզեր ընդունիլ դուքսին ընելիք բարիքը, ի՛նչ որ ալ ըլլար ան…

Սիւզան շատ ամօթապարտ կը զգար ինքզինքը, այնքան ապերախտ գտնուած ըլլալուն համար այդ պատուական կնոջ հանդէպ, զոր այնքան գէշ վարձատրած էր իր գործած բարիքներուն փոխարէն, տունէն հեռանալով ու անձնասպանութեան դիմելով։

Կաստոն Թըրսոնի ալ չպիտի երեւնար։ Չէր ուզեր անոր իմացնել իր ըրածը, որովհետեւ Կաստոն իրաւունք ունէր խիստ դատելու իր գործած վատութեան զեղծումին հանդէպ։

Պ. տը Ռուվրէյ անտակցելով Կաստոնի հետ, անշուշտ անոր չէր իմացուցած Սիւզանի հետ կատարած ամօթալի սակարկութիւնը։ Կաստոն, այնքան ուղղամիտ, պարկեշտ, իր բովանդակ ուժով պիտի բողոքէր։

Այո՛, այո՛… Որքան ալ խորհէր իր ըրածին վրայ, Սիւզան այնքան համոզուած կը գոյացնէր թէ ծանր ու անջնջելի յանցանք մը դարմանելու պարտաւոր էր։

Ոչ ոք պիտի լսէր իր վրայ խօսուիլը… Եթէ երբեք դուքսը ազատած չըլլար զինքը Սէնի ալիքներէն, հիմա ամէն բան վերջացած պիտի ըլլար… Հարկ էր որ զինքը ճանչցողները բանէ մը տեղեկութիւն չունենային, թէ Պ. տը Ռուվրէյ ազատած ըլլար զինքը։

Սիւզան կը մեղադրէր ինքզինքը, Ֆրանսուազը ու Կաստոնը ապահոված ըլլալուն համար։ Այդ արտակարգ եւ ողբալի արկածին վախճանին սպասելու էր, որպէս զի կրկին անգամ չդիտէին զինքը սիրող անձերը։

Առ այժմ նոր կեանք մը պէտք է սկսէր։

Անհուն Բարիզի մէջ կորսուած հեզ արարած մը, իր ապրուստը պիտի ճարէր փողոցի մայթերէն, այն թշուառներուն պէս, զորս կը տեսնէր Թիւյլըրիի պարտէզին մէջ… Անյոգ կերպով պիտի ապրէր, շատ մը ժառանգազուրկ մարդոց պէս… Զոհ մը աւելի պիտի ըլլար Թշուառներու մեծ բանակին մէջ։

Սակայն գիշերը կը յառաջանար։ Սիւզան մինչ կը քալէր լաւ դիպուածի, առանց գիտնալու թէ ո՛ւր կ'երթար։

Քանիցս եա դարձած էր, միեւնոյն շրջանակին մէջ թափառելով։ Իր տարտամ աչքերը չէին կրնար բան մը զանազանել։

Ցանկարծ ընկճեցնող յոգնութիւն մը զգաց։ Իրեն այնպէս կը թուէր որ չէր կրնար քալել ալ եւս։ Ո՞ւր կը գտնուէր… խեղճ աղջիկը հասկնալու իսկ ջանք չէր ըներ։

Նստարան մը նշմարեց եւ անոր վրայ ինկաւ շնչասպառ։

Անզուսպ թմրութիւն մը եկաւ վրան ու ստուերներ նշմարեց որոնք կ'երերային իր շուրջը. խօսքի շշուկներ լսեց… Բայց չէր ըմբռներ այն խօսքերը, որոնք քանի մը յետամնաց անցորդներ կը փոխանակէին անկէն ի վեր։

Օրուան ողբերգական յուզումներէն յետոյ, այդ թմրած հանգիստը քաղցր կը թուէր իրեն… կը յուսար որ մեռնելու սկզբնաւորութիւնն էր արդէն։

Ցանկարծ, ուսին դպչած բիրտ բազուկ մը ընդոստ արթնցուց զայն։

Ձայն մը ապառնական շեշտով կ'ըսէր.

—Ի՞նչ կ'ընէք հոս…

Սիւզան փորձեց ոտքի ելլել, բայց ծունկերը, բամպակի պէս կակուղ, կը կթոտէին։

Միեւնոյն ատեն բուռն ու անհեթեթ [illegible] մը կը զգար։

—Պիտի պատասխանե՞ք, շարունակեց ապառնական ձայնը։

Սիւզան, աչքերը բացածին պէս, օդային կանթեղի մը կառուցին լոյսովը նշմարեց դէմք մը, որուն մէջտեղ կը թուէին սարսափելի աչքեր։

Կոյճ ու գէր մարդ մըն էր, ոստիկանի համազգեստ հագած, զոր իսկոյն ճանչցաւ Սիւզան։

—Հոս քնանալու տեղ չէ, գոչեց ոստիկանը… ո՞ւր կը բնակիք…

—Պարո՛ն, թողէք զիս, մրմնջեց անբախտ աղջիկը.

—Ո՛չ.

—Ոչ մէկուն վնաս կը հասցնեմ հոս պառկելով։

—Բնակարան չունի՞ք։

—Ահա՛, ո՛չ։

—Ուրեմն թափառաշրջիկ էք… ծանր է ձեր անցքը։

Ոստիկանը իր պաշտօնին յատուկ բրտութեամբ բռնած Սիւզանի թեւէն, կը պատրաստուէր պահականոց տանիլ, երբ նորատի աղջիկը նորէն ինկած էր նստարանին վրայ։

Քանի մը գիշերաշրջիկներ կը դիտէին այս տեսարանը, առանց միջամտելու։

Ցանկարծ հոն կանգ առաւ շքեղ վիքթորիա մը, որուն լծուած էին հիանալի ձիեր։

Վայելչօրէն հագուած կին մը արագութեամբ վար իջաւ եւ ամբոխներու խումբը մէկդի ընելով, ոստիկանին քով հասաւ, որ Սիւզանը կը քաշքշէր։

—Ի՞նչ ըրած է այս աղջիկը, հարցուց նորեկ կինը։

—Ձեզի չեն հարցներ, պատասխանեց ոստիկանը։

—Հիմա աս օձիքը պիտի ձգես, ըսաւ մանկամարդ կինը վճռական շեշտով մը։

Ոստիկանը ընդոստ շարժում մը ըրաւ։ Զինքը դուրսէն պաշտօնի կիրառման առթին։

(Շարունակելի)